

Zemědělská krajina je odvodněná. Dá se i zde zlepšit hospodaření s vodou?

Zbyněk Kulhavý
VÚMOP, v.v.i.

Osnova vystoupení:

- historie a současnost hydromeliorací
- hydrologické aspekty funkce odvodnění
- potenciál staveb a principy regulace odtoku
- limity současné legislativy a uživatelsko-vlastnické vztahy
- evidence, archivy projektové dokumentace staveb
- příklady z praxe

Na začátek trochu terminologie ...

ČESKÁ TECHNICKÁ NORMA

ICS 01.040.65; 65.020.40

Červen 2016

**Meliorace – Terminologie eroze, hydromeliorace
a rekultivace půdy**

ČSN 75 0140

Water management – Terminology of erosion, amelioration and recultivation

Nahrazení předchozích norem

Touto normou se nahrazuje ČSN 75 0140 z 1986-12-08.

3.209

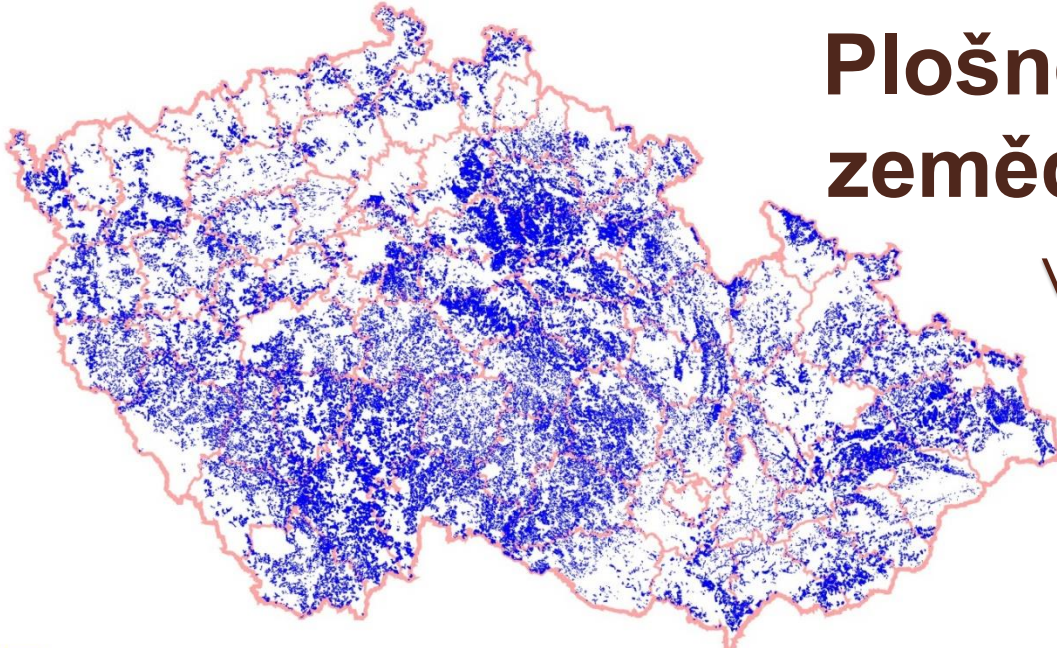
hydromeliorace

souhrn činností, staveb a zařízení zajišťujících zlepšení přírodních podmínek využívání půdy úpravou vodních poměrů v půdě

POZNÁMKA 1 k heslu Hydromeliorace, jako multidisciplinární obor, zahrnují problematiku odvodňování, závlah, protierozní ochrany půd, malých vodních nádrží a mokřadů, hrazení bystřín a strží, úpravy drobných vodních toků.

Plošné zastoupení staveb zemědělského odvodnění

V ČR bylo odvodněno přes 1,1 mil. ha
tj. přes 1/4 zemědělských ploch

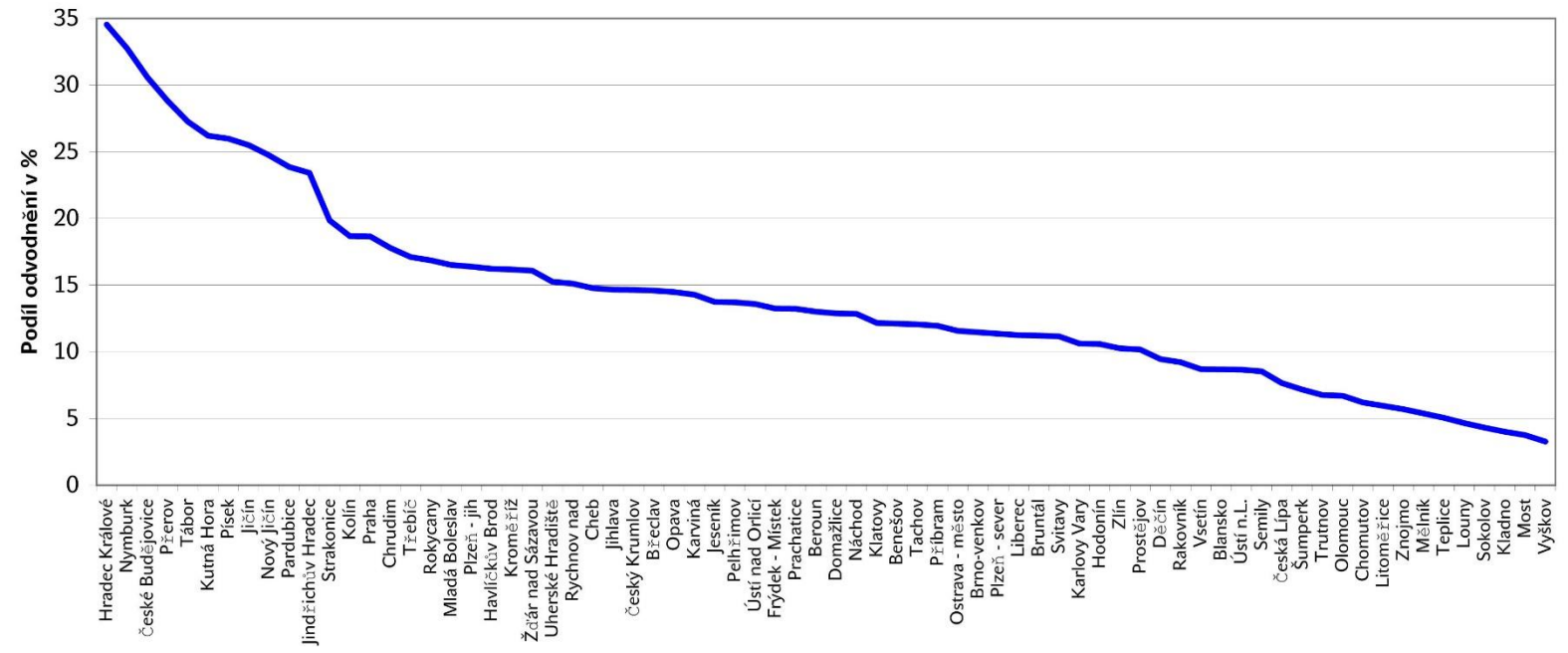

■ Plocha drenážního odvodnění
□ Hranice okresů a státní hranice

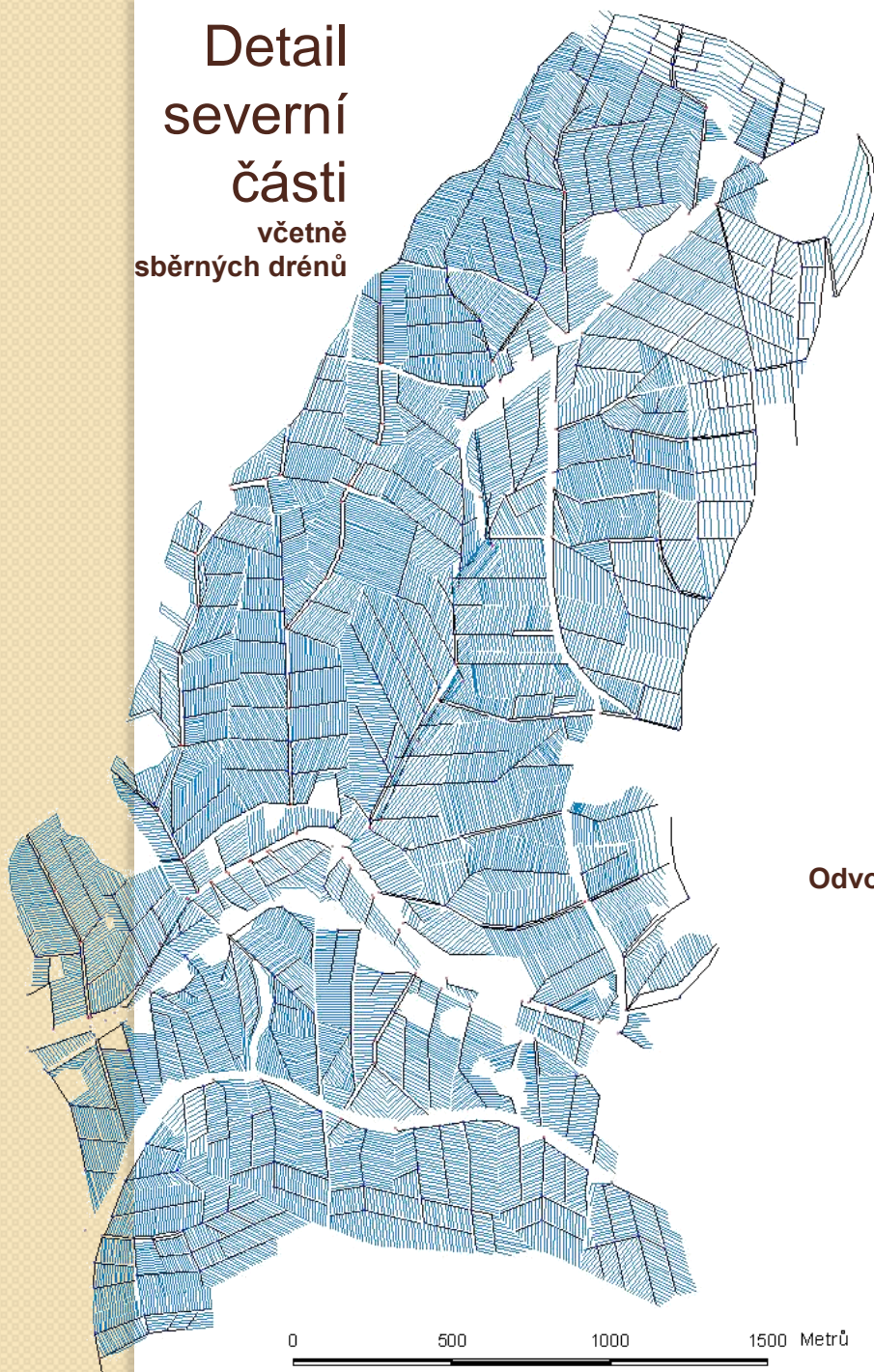
Podklad: ZVHS

Podíl odvodnění z celkové plochy okresu

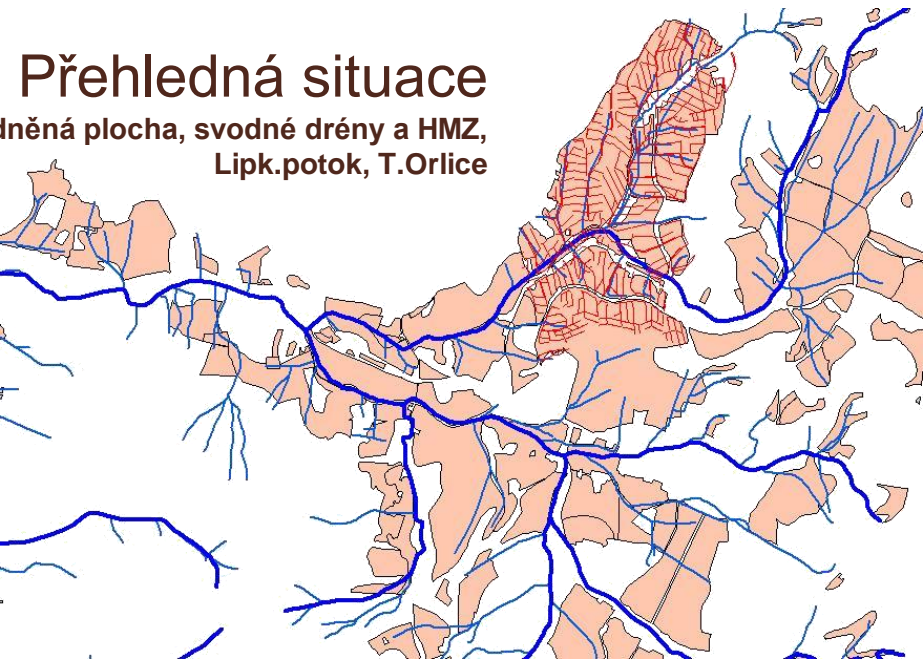

Detail
severní
části
včetně
sběrných drénů

Příklad velmi vysoké plošné intenzity odvodnění

lokality Králíky: Lipkovský potok

Přehledná situace

Odvodňená plocha, svodné drény a HMZ,
Lipk.potok, T.Orlice

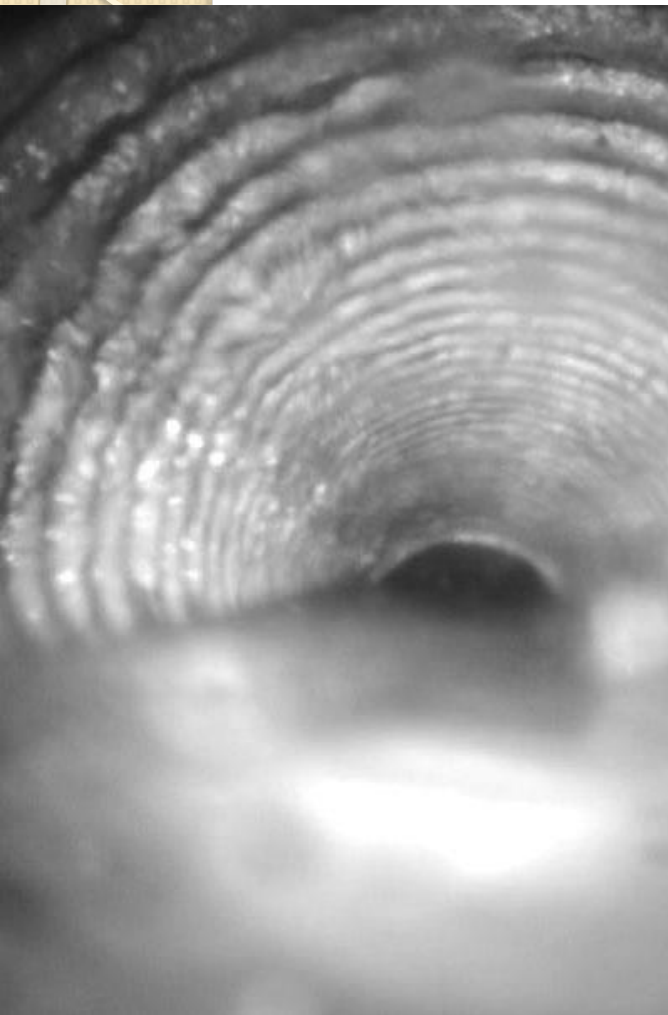
0 500 1000 1500 Metrů

Inspekce s použitím potrubní kamery

Skuteč 1/9/2005

Černíčí 16/6/2005

Špatný stav

systemů zemědělského odvodnění
jako důsledek dlouhodobé absence péče

Drenážní výust

Kritické příklady stavu drenážních šachtic

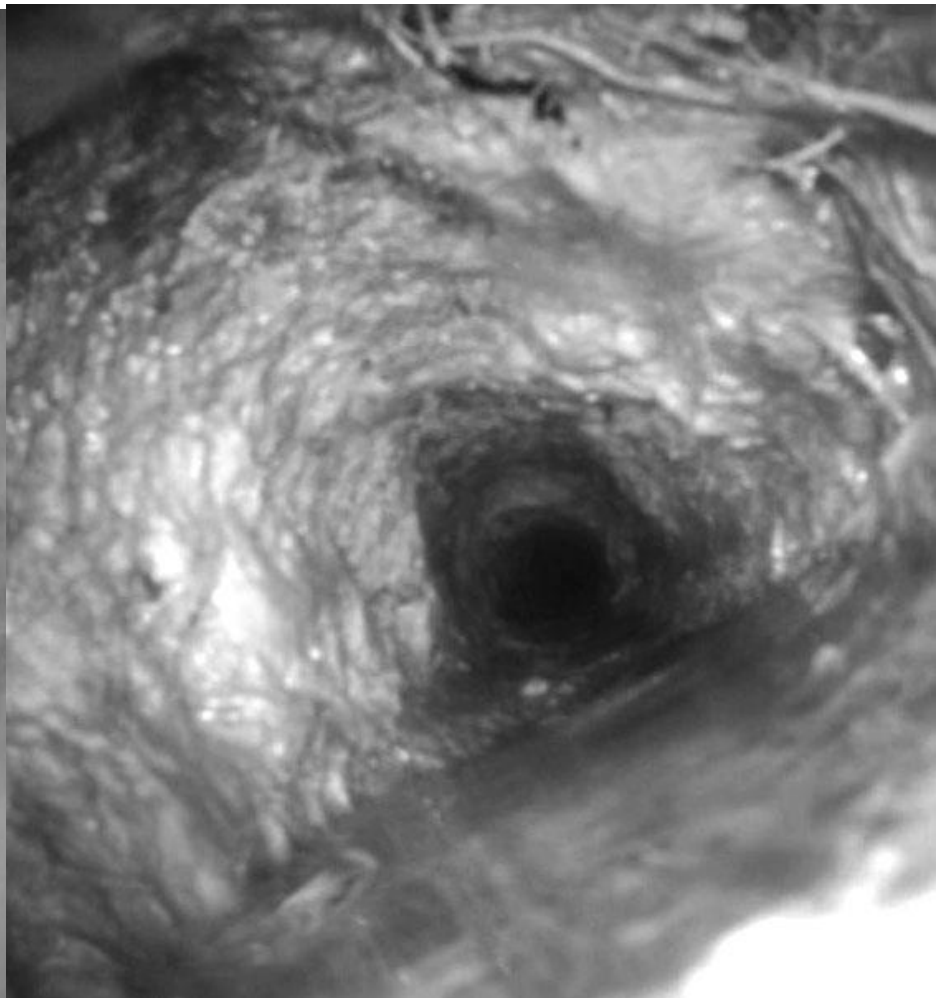

Kritické příklady stavu drenážního potrubí

Chyby při výstavbě

Oldřiš 5/4/2005

Projevy stárnutí

Skuteč 1/9/2005

Hlavní funkce zemědělského odvodnění

Odvádí přebytek vody z povrchu pozemků a z půdy
(zlepšuje přístupnost pozemků a únosnost pro mechanizaci).

Vyrovnává vláhové poměry pozemků
(avšak směrem k jejich vysušování).

Společně se závlahami eliminuje dopady vlivu počasí
(působí jako intenzifikační a stabilizační prvek zemědělství).

Současnost odvodnění

Významně působí v povodí při transformaci odtoku.

Lokální poruchy se vyskytují stále častěji
(zpravidla nepostihují celý drenážní systém).

Jednostranná funkce neumožňuje reagovat na potřeby VH
(viz sucho 2015 – řešením je regulace drenážního odtoku).

4/1223

rok 1863

O b s a h.

Praktické naučení

O RÝHOVÁNÍ *A a 6-10.*

čili

náuka o kladení trativodů trubkových

s obšírným poučením o tom,
kterak se luka srovnávají a podhánějí.

V prospěch a k poučení

hospodářův větších a menších

František Václavík,

zkoušený inženýr veškerého zeměvzdělávání.

S 39 obrázků a 10 tabulek. číslo.

V Praze.

Kněhtiskárna Dr. E. Grégra. Nákladem spisovatelovým.

1863.

Úvod. Všeobecné poznámky o opatrování luk	1	Strana	
Zvelebování a opatrování luk	3		
Vyklízení příkopů č. rýh	4		
Čas a způsob zaplavování luk	6		
Oddělení první. Pojem trativodu, svodnice	11		
<i>Výhody z rýhování.</i>			
1. Půda stane se přístupnější a možno tudíž v patričný čas jí upravití	12		
2. Úprava pozemku stane se přesnější, snadnější a proto lacinější	13		
3. Půda stane se teplejší a proto také zdravější	14		
4. Pozemek stane se hlubší a na ourodu jistější	15		
5. Mrva a t. p. oučinkují výdatněji	—		
6. Místy mokrá půda stane se stejnotvárnou	16		
7. Vegetace počne dříve a stane se jistější	17		
8. Výtěžek jest větší a ouroda lepší	17		
Pohřbené mrtvé kapitály naší vlasti	18		
Všeobecné poznámky o otevřených příkopech	18		
Oddělení druhé. Náuka o rýhách	22		
Příčina studenosti pozemní	22		
Známky mokroty pozemku	25		
Rýhování suché půdy	26		
Vysoušení mokrého pozemku	26		
Rýhování v okolí zaplavitelném velotoků a velikých řek	28		
Poloha rýh	30		
Hloubka rýh	31		
Vzdálenost rýh od sebe	32		
O způsobě závodů odvodňovacích	33		
Závody odvodňovací z trubíc hlinitých dokonale vypálených	33		
Pasy	34		
Spád troubelny	35		
Oddělení třetí. Díl praktický a hospodářský			
Predběžné vývědky	37		
1. Nivellování či měření svahu	37		
2. Nástroje svahoměrné	37		
a) Váhy vodní čili svahoměrné	38		
b) Železo svahoměrné	38		

c) Voda prostředek k měření	38	Strana	
d) Řetěz a měřidlo	38		
Měření samé	39		
Vyměřování svahu	40		
Vytýčení čar obzorních	41		
Proskoumání půdy	41		
Nástin návrhy (projektu)	43		
Ruční náradí a vyryvání rýh	49		
Kladení trubíc	53		
Spojování sourýh s rýhami svodnými	55		
Je-li užívání pasů prospěšné čili nic	58		
Zahazování rýh	60		
Obtíže a překážky	61		
Rýhování na místech, která posázena jsou lesem anebo posázena jim býti mají	64		
Odvodňování ouzlabin nebo kotlin	66		
Vodárny či troubelny (cisterny)	67		
Cena závodu rýhovního	70		
Přihony	73		
Tabule A. Dopustitelná délka 1palcových trub	75		
Tabule B. Dopustitelná délka 1 1/2palcových trub	76		
Tabule C. Dopustitelná délka 2palcových trub	77		
Trvanlivost rýhovních trubíc	78		
Oddělení čtvrté. O zhotovení trubíc rýhovních			
<i>Připravování hlíny :</i>			
1. Namáčení hlíny	79		
2. Misení hlíny vodou	80		
3. Sekání hlíny	80		
4. Stroj na zhotovení trubíc	80		
Sušení trubíc	81		
Válení trubíc	82		
Pálení trubíc	83		
<i>Otázka stran zkušeností o zapčení trubek trativodných . . . . .</i>	83		
1. Dokonalé vyvedení základního nárysu	84		
2. Opatrné kladení trubíc	84		
3. Spolehlivá dohlídka při práci	84		
4. Užívání bezúhonného materiálu	84		
K závěrecce.			
V jakých polohách rolniku možno, aby sám pole si rý oval?	90		

VĚSTNÍK PRO VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Vestnik pre vodné hospodárstvo. ■ Vesnik hydrotehničke ekonomije. ■ Wiestnik gospodarstwa wodnego. ■ Revista pentru comunicări hydro-economice. ■ Bulletin de l'économie hydrotechnique. ■ Review of Water Economy. ■ Mitteilungen für Wasserwirtschaft.

III d). Odvodňovací meliorace.

Ing. Dr. JAN HORÁK, odborový přednosta min. zemědělství:

Úprava vodního hospodářství u nás a katastrofální sucha posledních let.

III e). Závlahové meliorace.

I. Meteorologické příčiny a opakování údobí sucha.

Lidstvo si svou závislost na přírodních živlech připamatuje obyčejně jen tehdy, když se tyto vůči němu projeví celou svou elementární silou. Zejména to platí o hlavním z přírodních živlů, vodě, která projevuje svou moc buď katastrofálními přívaly a povodněmi, aneb katastrofálním suchem a nedo-

v našem sousedství ve střední Evropě byly to hlavně státy pod karpatským hřebenem, Maďarsko a Rumunsko, dále jižní Německo, Anglie a ze zámořských států zejména Austrálie a Jihoafrická republika. Příčinou toho, že se tehdy tak katastrof-

Aby mohly být zjištěny účinky provedených drenážních staveb na výši a jakost sklizní i v čase posledního abnormálního sucha nejen podle výsledků získaných na výzkumných objektech melioračních, nýbrž i na vlastních provedených stavbách, byla r. 1934 dotázána zemskými úřady všechna vodní družstva, jak se u nich drenážní stavby osvědčily. Výsledek této velké dotazníkové akce jest velmi důležitý nejen pro vlastní zemědělské zájemníky a odborné technické kruhy, nýbrž i pro širší veřejnost, která si těchto věcí, jak ukazuje denní tisk, také všímá.

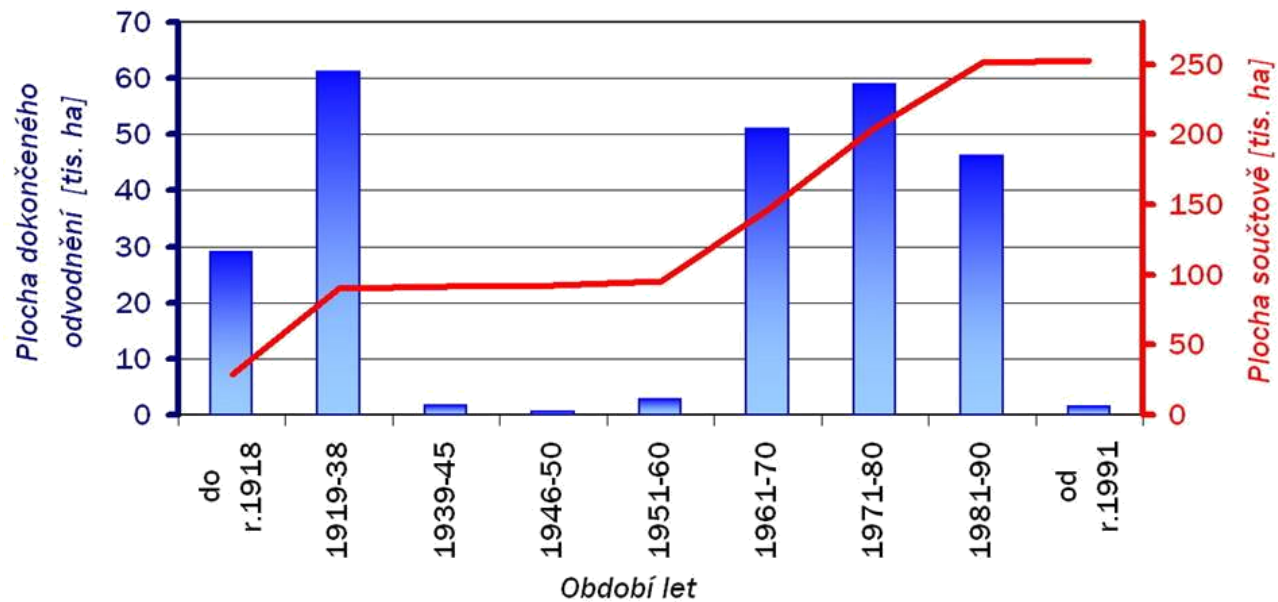
V Čechách byly rozeslány dotazníky na 783 vodní družstva, z nichž do konce roku 1934 jich 292 neodpovědělo. Příznivý účinek drenáže oznámilo 338 družstev, stav nezměněný oproti pozemkům nedrenážovaným 126 družstev a jen 27 družstev označilo účinek drenáže v roce 1934 nepříznivý. Podle ob-

Poslední údobí sucha, které vyvrcholilo v letech 1933 a 1934, dostavilo se u nás po abnormálně vlhkém roku 1926 a po vlhkém roku 1927; od r. 1928 byly atmosférické srážky jen normální aneb podnormální, a po velmi suché zimě v r. 1930 dostavil se první nadprůměrně suchý rok 1931, který byl překonán roky 1933 a 1934. Účinky tohoto sucha projevily se v těchto dvou letech katastrofálně hlavně tím, že nedostatek atmosférických srážek v určitých oblastech byl trvalý jak v zimě, tak i v době vegetační, což přivodilo ovšem jak známou neúrodu zemědělských plodin, tak i pronikavé zmenšení zásob vody v našich vodních tocích i zásob podzemní vody.

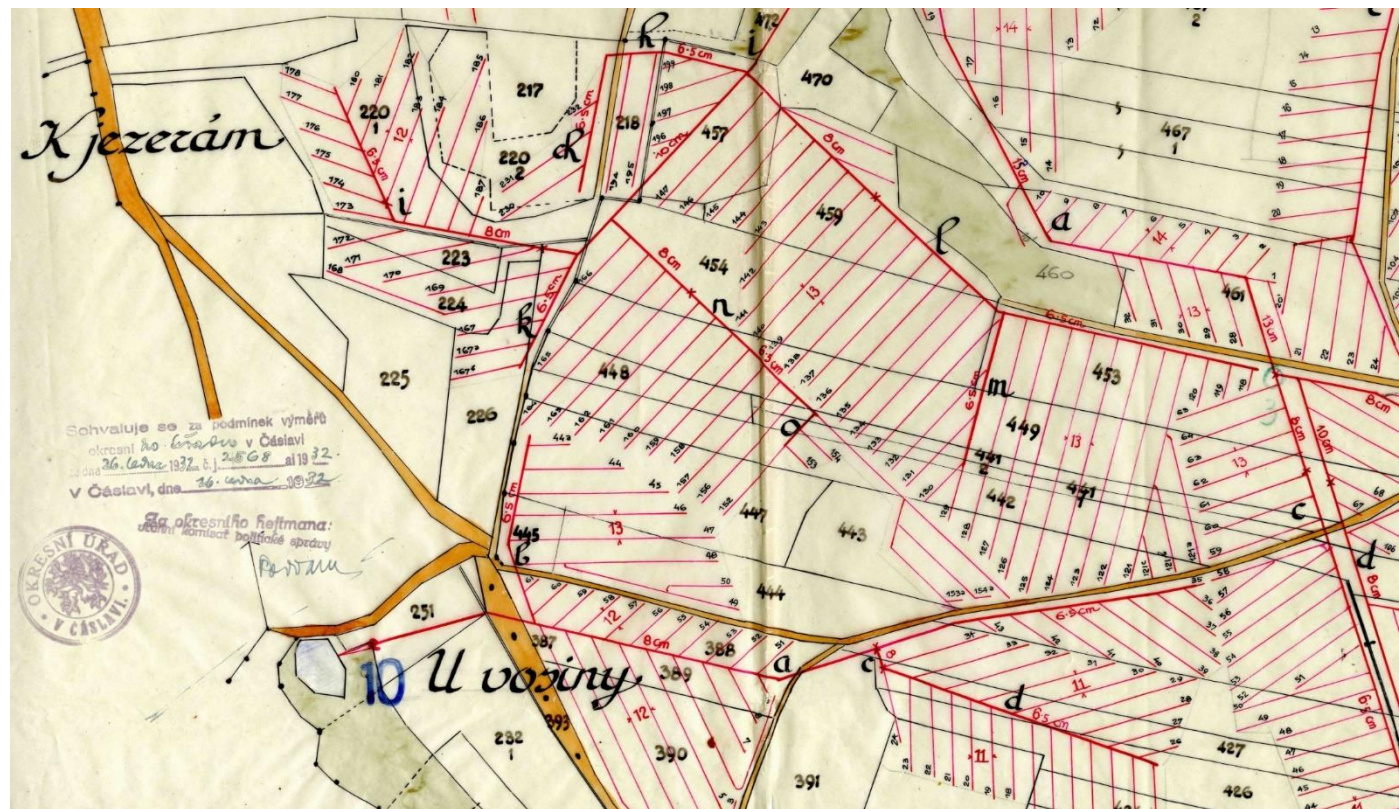

Etapy výstavby drenážních systémů pro horní Labe

(2 tis.km²) k soutoku s Vltavou

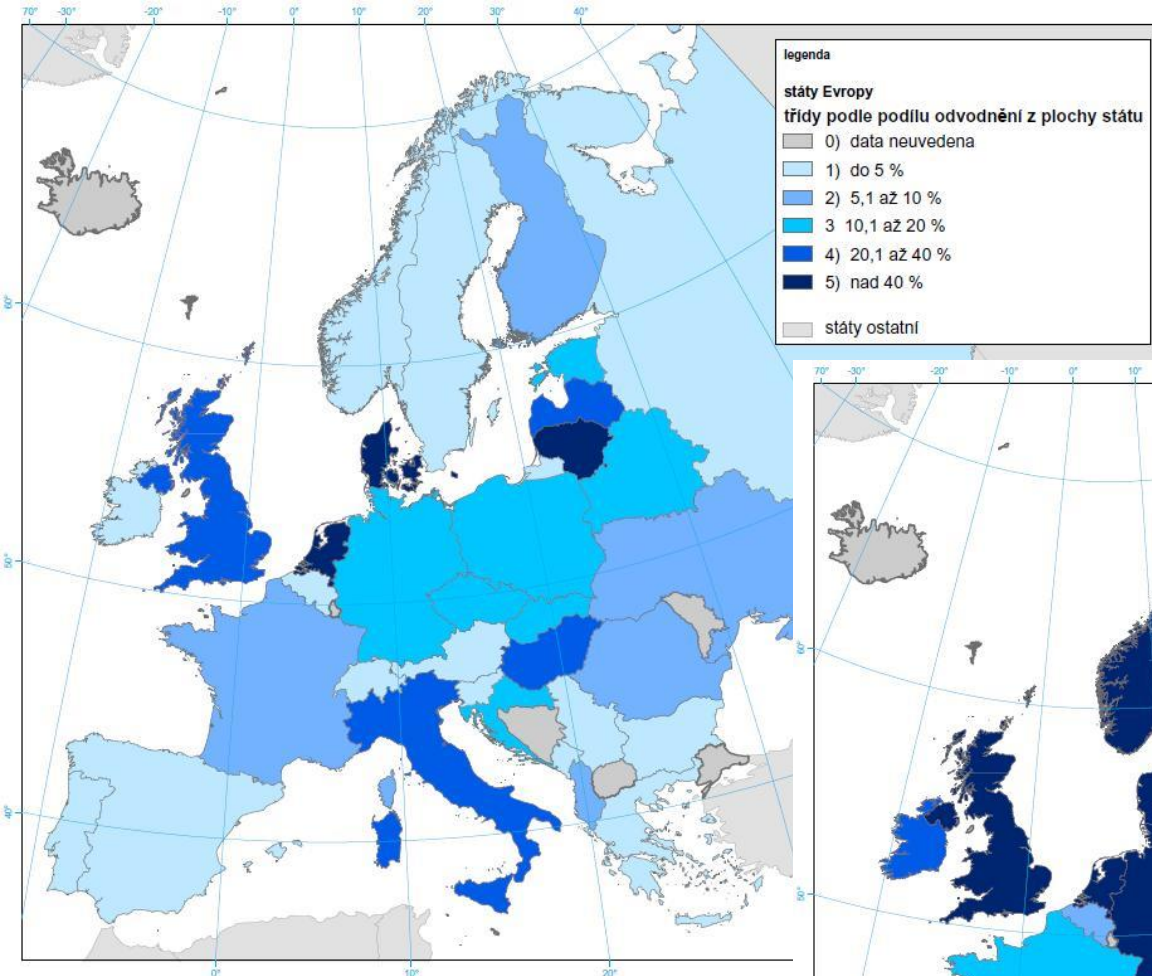

Příklad realizace stavby z roku 1932 (okr. Čáslav)

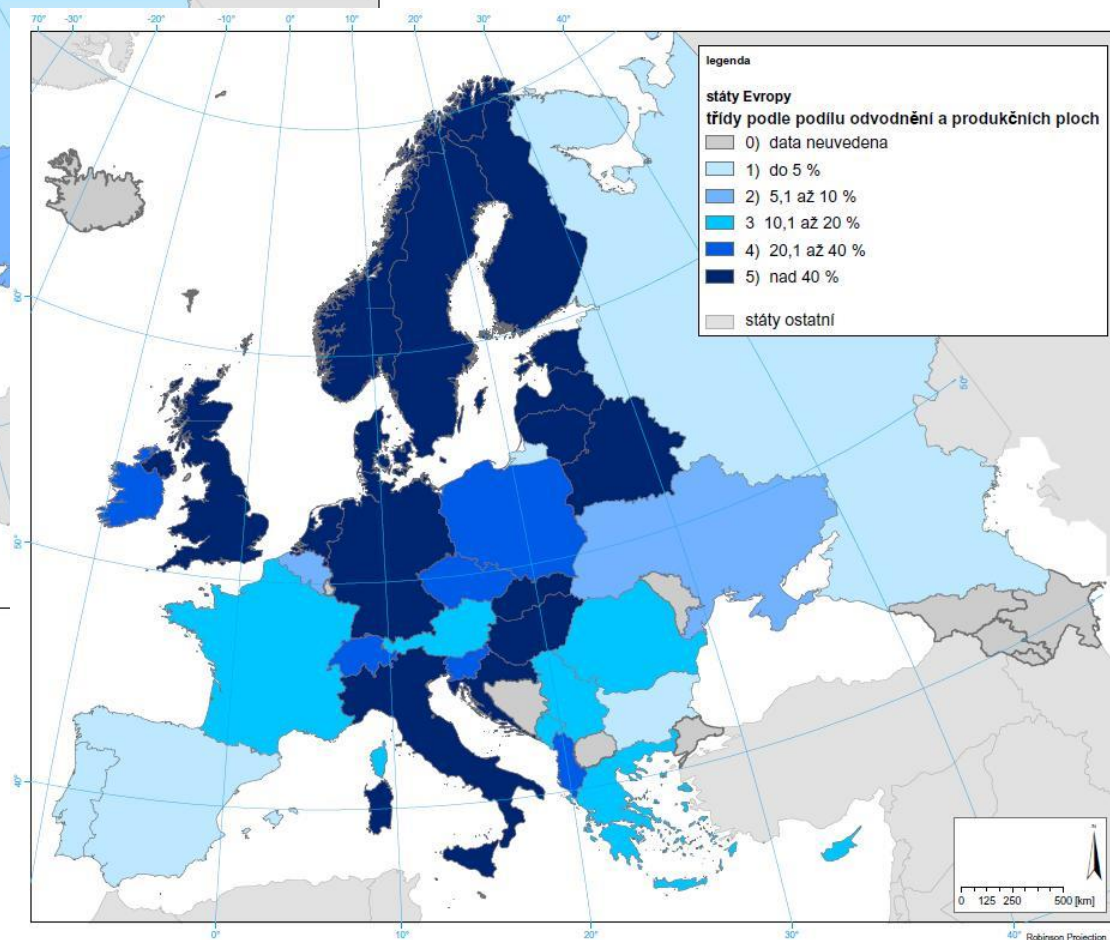

Srovnání s Evropou

Vlevo: % plochy odvodnění
vztažené k ploše státu ČR 13,6 %

Dole: % plochy odvodnění
vztažené k ZPF ČR: 25,5%

Zdroj: ICID www.icid.org

Jednotně hranice tříd:
5% - 10% - 20% - 40%

Trvalé zamokření pozemků jako důsledek poruch systémů odvodnění

Snížení výnosů a omezení sklizně

Českobudějovicko

Vývěry drenážních vod a eroze půdy

Táborsko

Další příklady nežádoucích projevů poruch stavby drenážního odvodnění

Kaverna, způsobená vnitřní erozí půdy v místě drénu a následným odplavením půdních částic.

Vodní eroze způsobená vývěrem drenážních vod na povrch území v místě poškození svodného drénu. Eroze pokračuje po svahu směrem k HOZ (na snímku vzadu).

Využití hydročističe při údržbě drenáže

**Drenáže v krajině existují ...
... a stále fungují**

Když neškodí .... udržovat je !

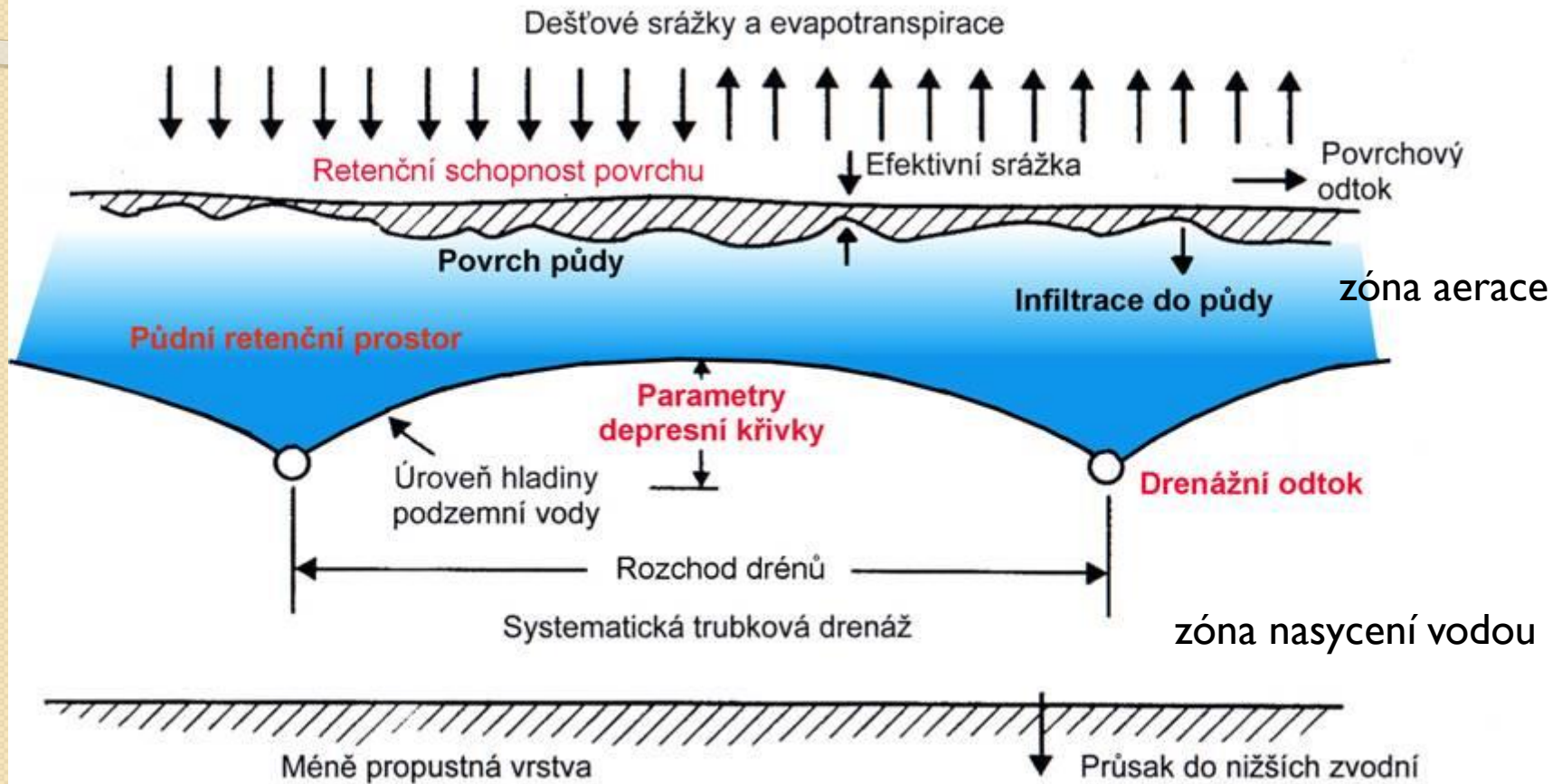
Když nejsou žádoucí ??

- regulovat odtok
- využívat jinak drenážní vody
- eliminovat jejich funkce

Regulace vodního režimu odvodněných půd

Hydrologické schéma funkce odvodnění

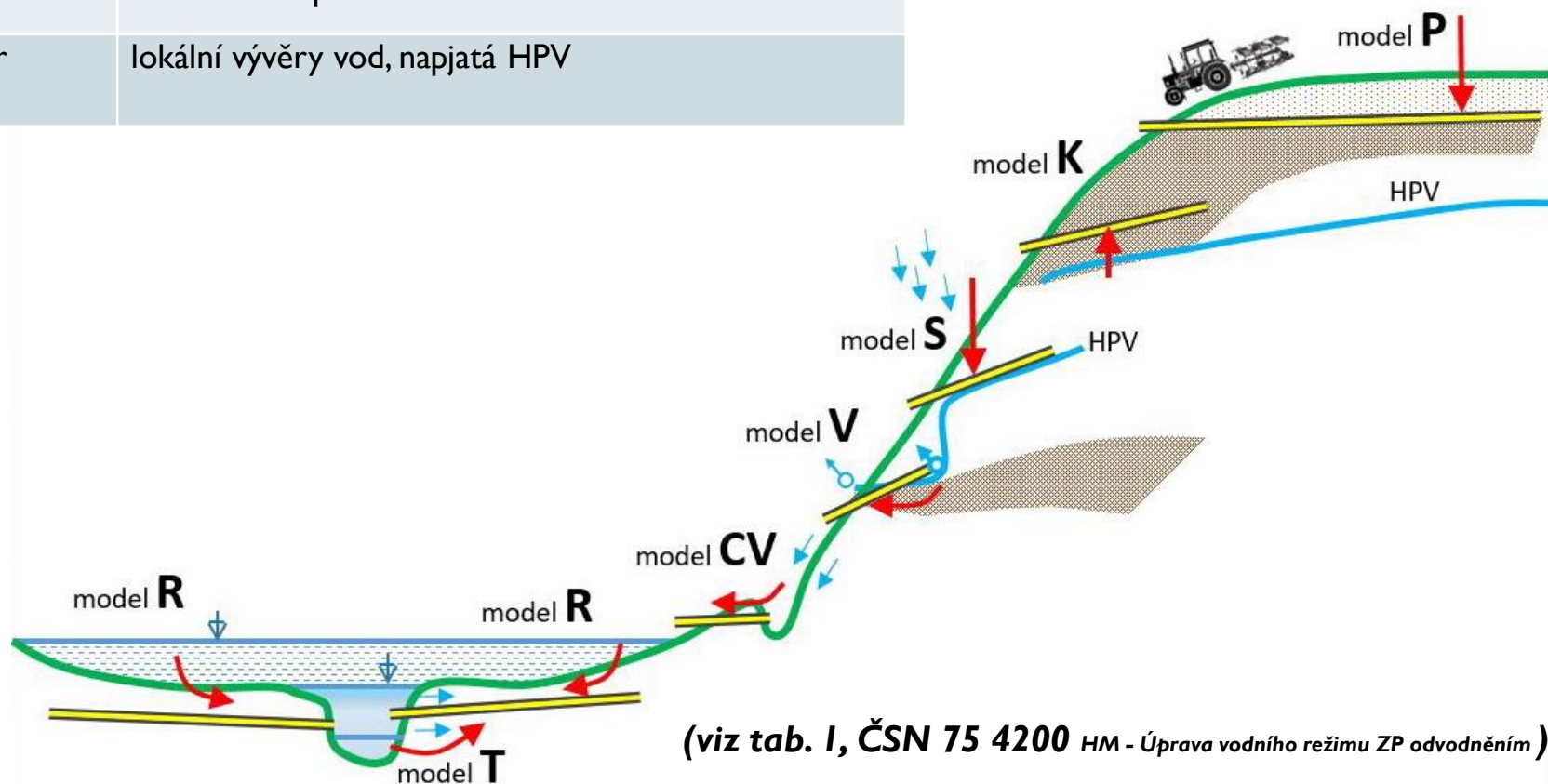

Model	Typ	Popis
T	tok	vysoká hl. vody v tocích a nádržích (břehová infiltrace)
S	srážky	dešťové srážky zvyšující HPV (následně půdní poměry)
R	rozlivy	rozlivy (v říční nivě)
CV	cizí vody	povrchový přítok nebo mělký podpovrchový přítok
K	kapilarita	kapilární zdvih z HPV jako důvod realizace odvodnění, tj. uplatňován u půd středně těžkých až těžkých
P	propustnost	efekt zvrstvení půdního profilu (nepropustné vrstvy) a zamokření převážně vodou srážkovou
V	vývěr	lokální vývěry vod, napjatá HPV

Typy příčin zamokření pozemku ...

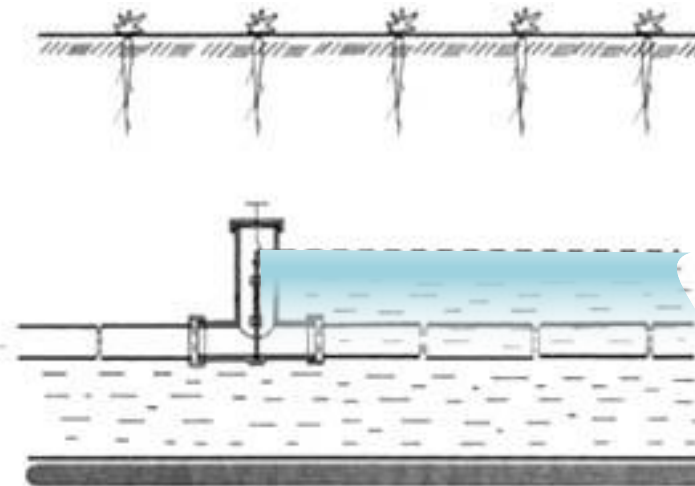
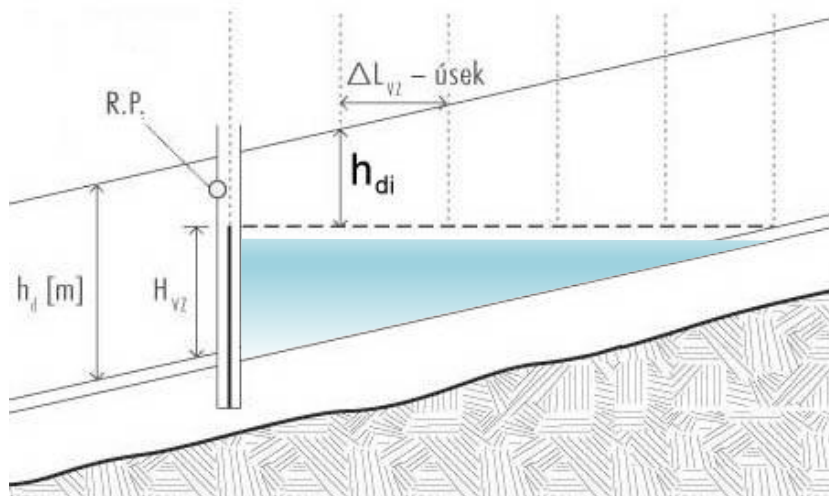
... a s tím související možnosti regulace odtoku nebo eliminace stavby

Efekt podzemních rezervoárů

Řízení úrovně HPV
hradítkem R.P. (regulačního prvku)

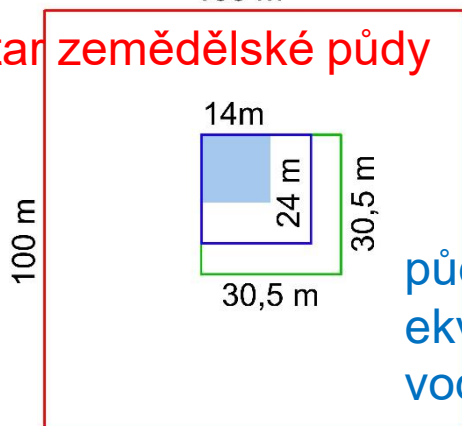

System instalovaný:
- na svodném drénu
- na sběrném drénu

Ekvivalent vodní nádrže s $h=1,5$ m
pro každý jeden hektar odvodněné půdy

100 m

1 hektar zemědělské půdy

půdorys
ekvivalentu
vodní nádrže

**Jednorázově je zadrženo v půdě
300 až 1.400 m³ vody /ha** (tj. H 30-140 mm)

Příklad: při $H_{max} = 40$ cm (tj. 200 mm průměrně)

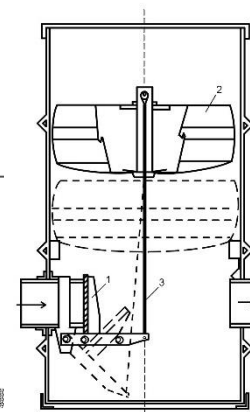
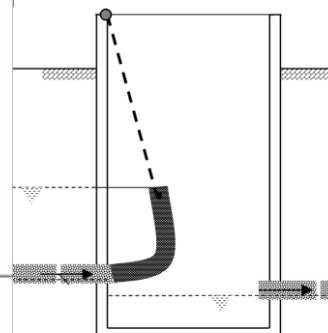
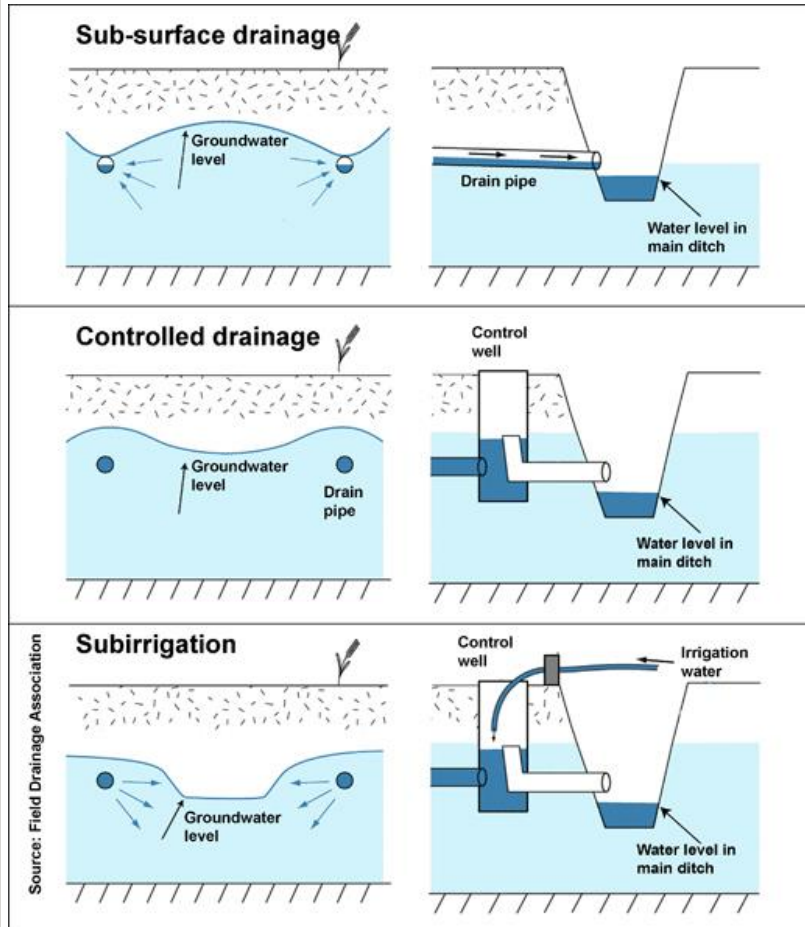
$\Delta\Theta = 0,3sat$ resp. $\Delta\Theta = 0,1unsat$

tj. $V_{vody} = 0,3 \cdot 200 + 0,1 \cdot 500 = 110$ mm

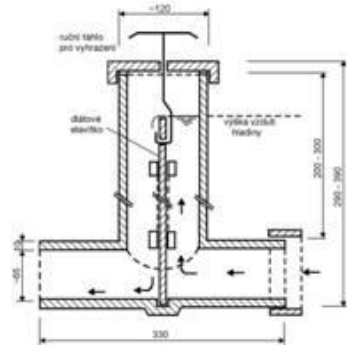
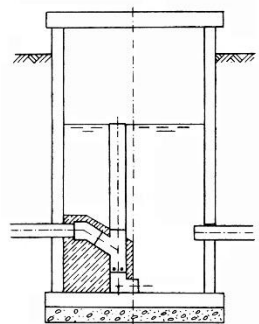
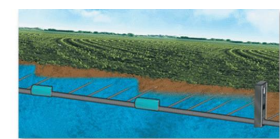
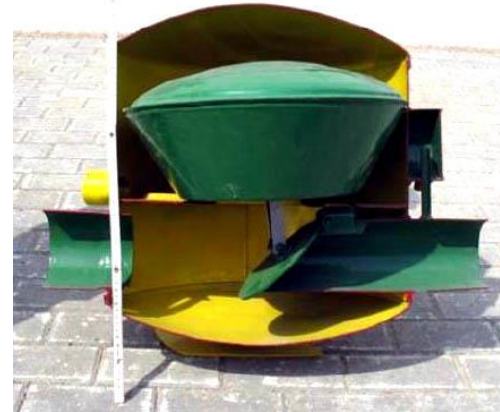
tj. 1.100 m³/ha

Princip regulace odtoku

KAIVO TUOTE
Source: KalvoTuote Oy

Systém podzemní regulace odtoku na sběrných drénech.

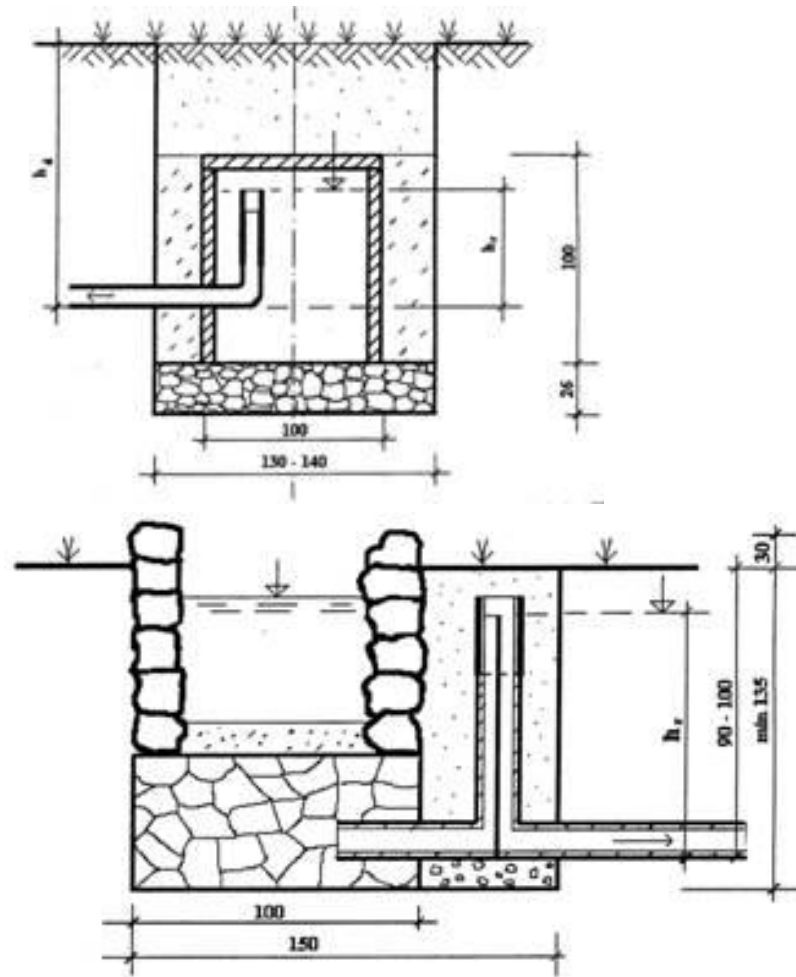
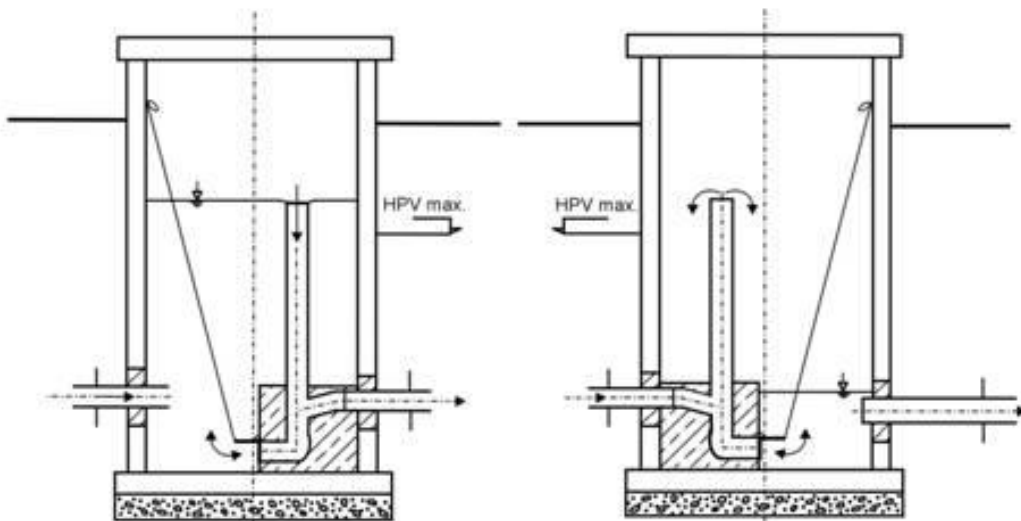
Systém fy. AgriDrain (USA)
www.agridrain.com

Řízení / regulace drenážního odtoku

Doporučuji využít TNV 75 4221

"Regulace a retardace odtoku na zemědělských pozemcích odvodněných trubkovou drenáží"

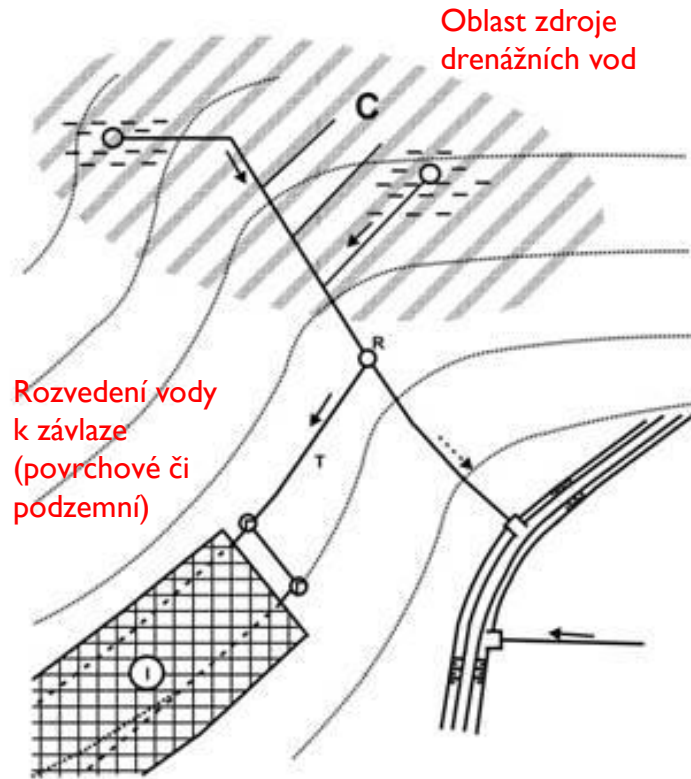
Rekonstrukce systému: Dva způsoby využití prostoru drenážní šachtice při instalaci regulačního prvku.

Regulace odtoku z pramenních jímek. Dva typy řešení.

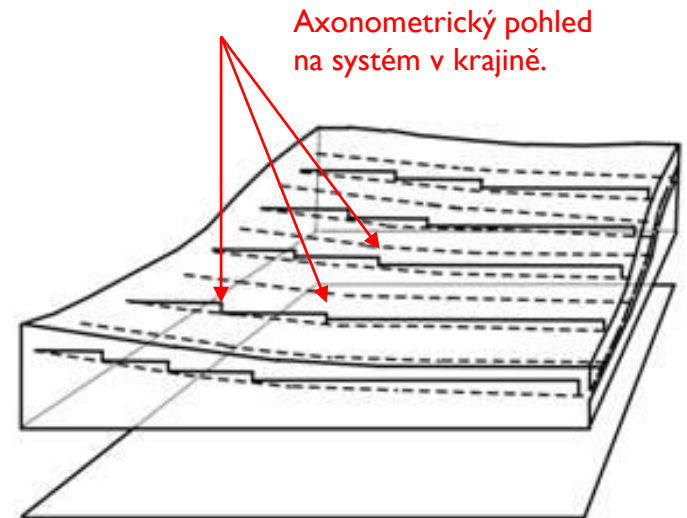
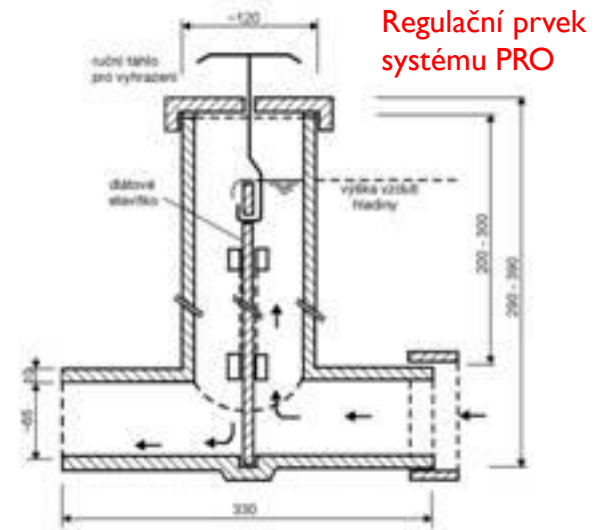

Řízení/regulace drenážního odtoku

Převody vod k závlaze,
retardace/zdržení odtoku drenážních vod

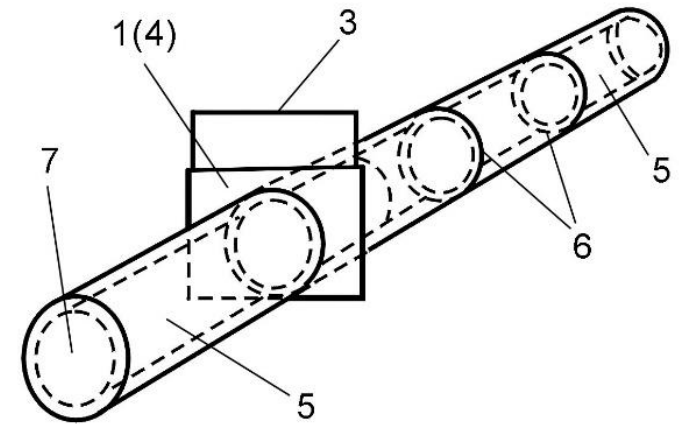
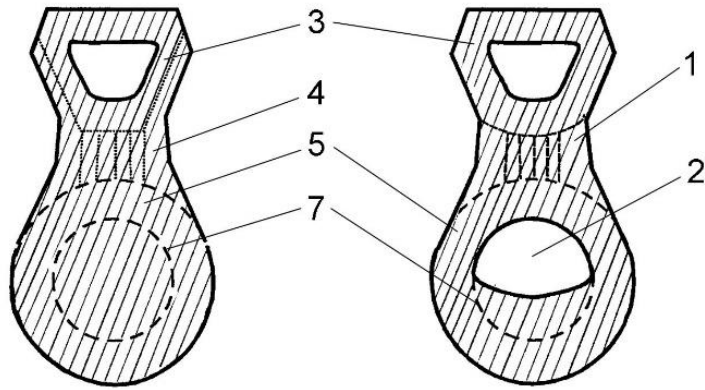
Funkce rozdělovacího objektu v drenážní šachtici
pro převod vody k podzemní závlaze.
Podpora vodohospodářského efektu regulace.

Systém podzemní regulace odtoku na sběrných drénech.

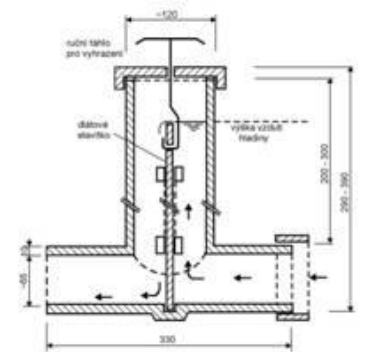
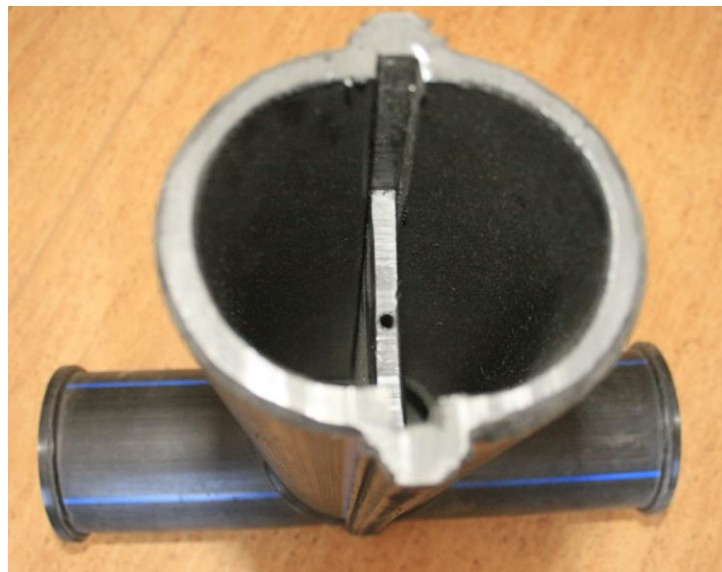
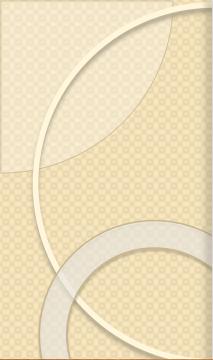
Příklady eliminačních opatření

Dosahované efekty dvou-funkčního systému odvodnění

- optimalizace vláhových režimů pozemků
- zvýšení retence i akumulace vody v krajině
- posílení infiltrace a perkolace do hlubších zvodní
- zvýšení využitelnosti rozpuštěných živin
- nastartování denitrifikačních procesů (pod úrovní HPV)
- snížení zátěže povrchových vod vodami drenážními

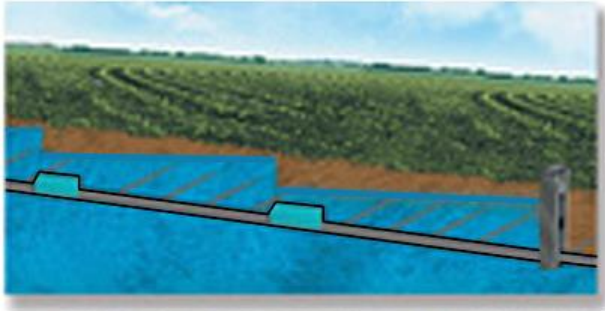

Přítok vody

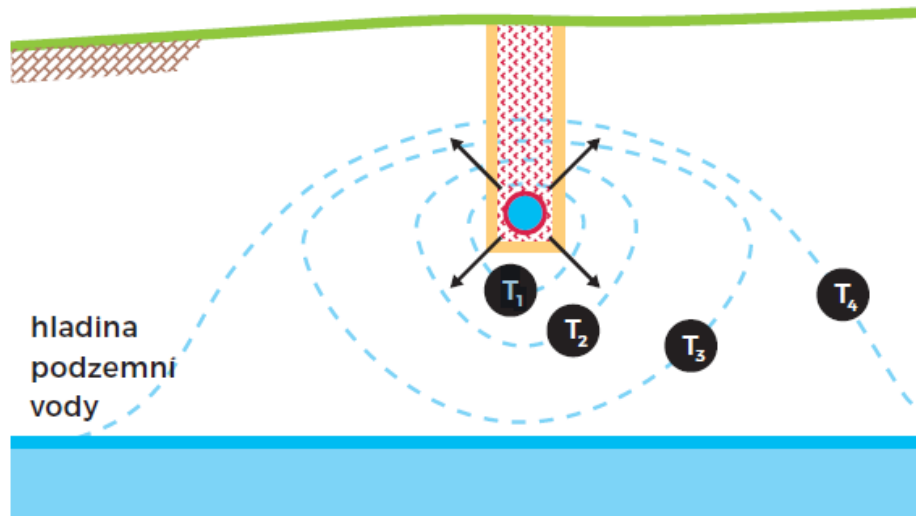
Regulační prvek

12"

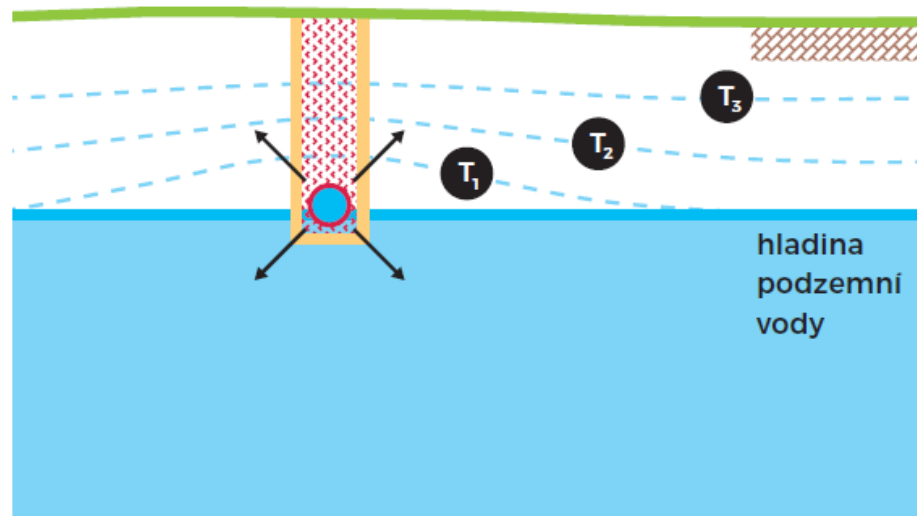

Princip drenážního podmoku ve dvou modelových variantách podle počáteční úrovně HPV v podmínkách rovinného území.

HPV pod úrovní uložení drénů; šíření vlhkosti a zón nasycení v okolí drénu

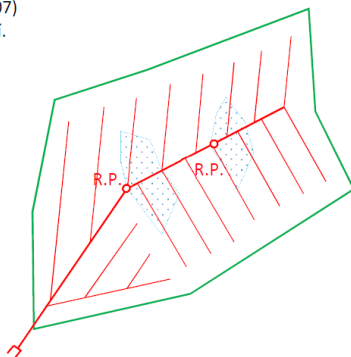
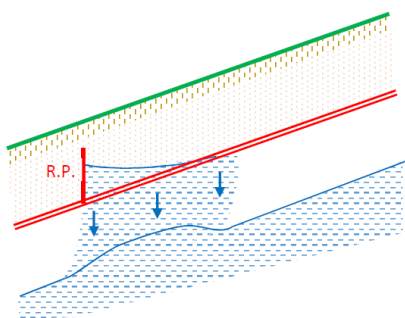
HPV v úrovni uložení drénů; zdvih hladiny vlivem dotace

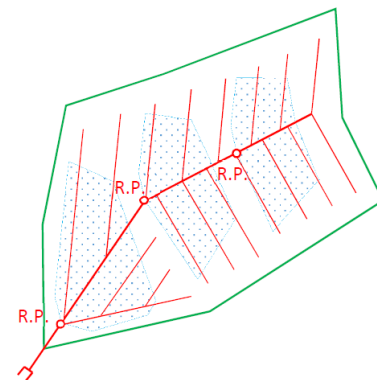
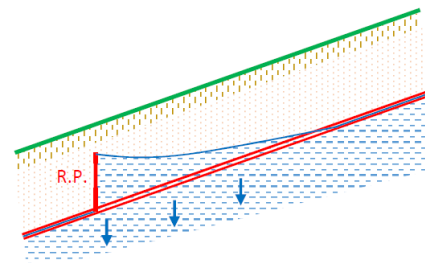
Poznámka

t_1 – časová posloupnost efektu navlážení je vyjádřena v časovém kroku.

- Retardace drenážního odtoku (viz např. D14, D05, D07)
HPV je trvaleji zaklesnutá pod úroveň uložení drenáží.

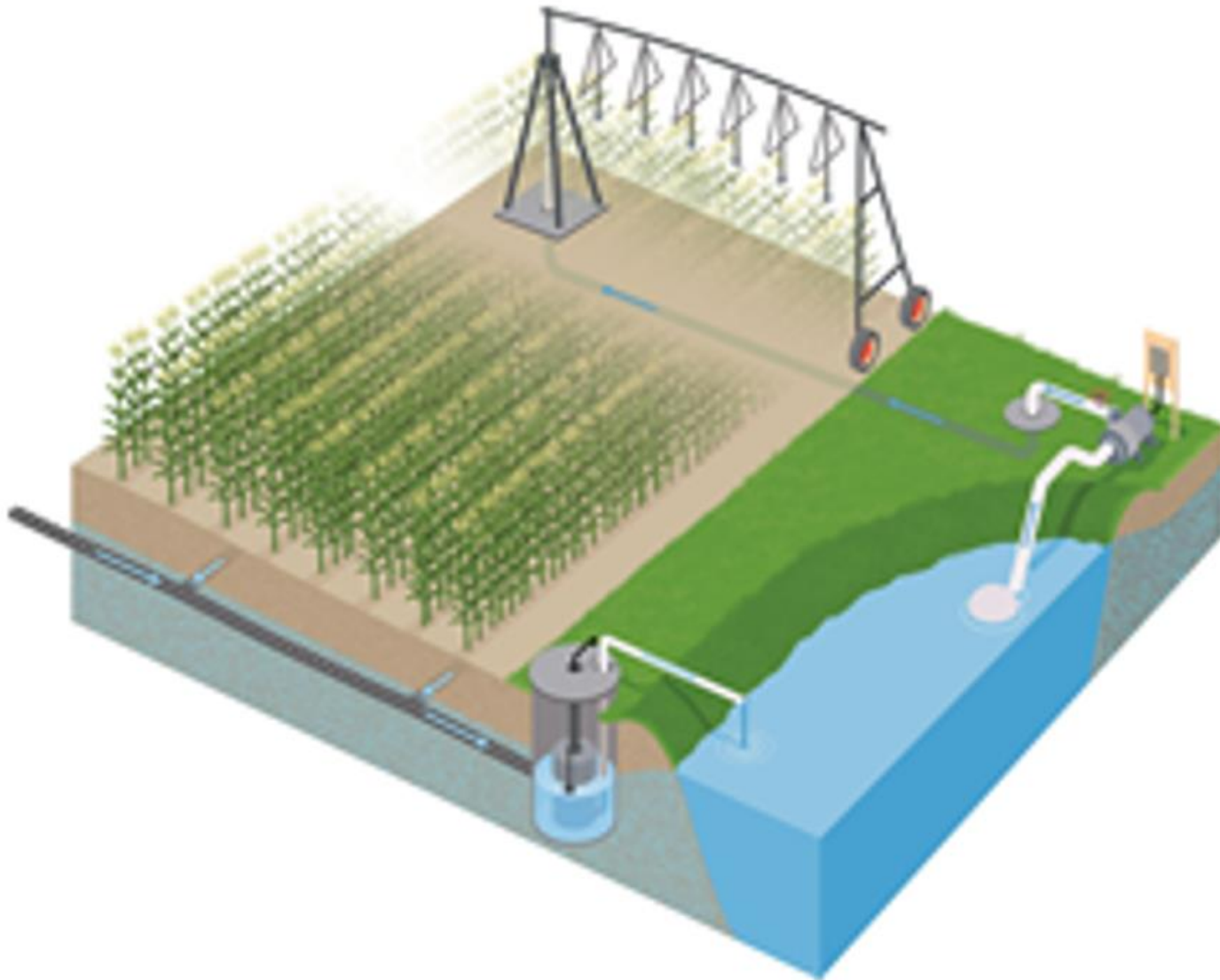

- Regulace drenážního odtoku (viz např. D14, D05, D07)
HPV dosahuje trvale úroveň uložení drénů.
R.P. = regulační prvek na drenáži (viz např. TNV 75 4221)

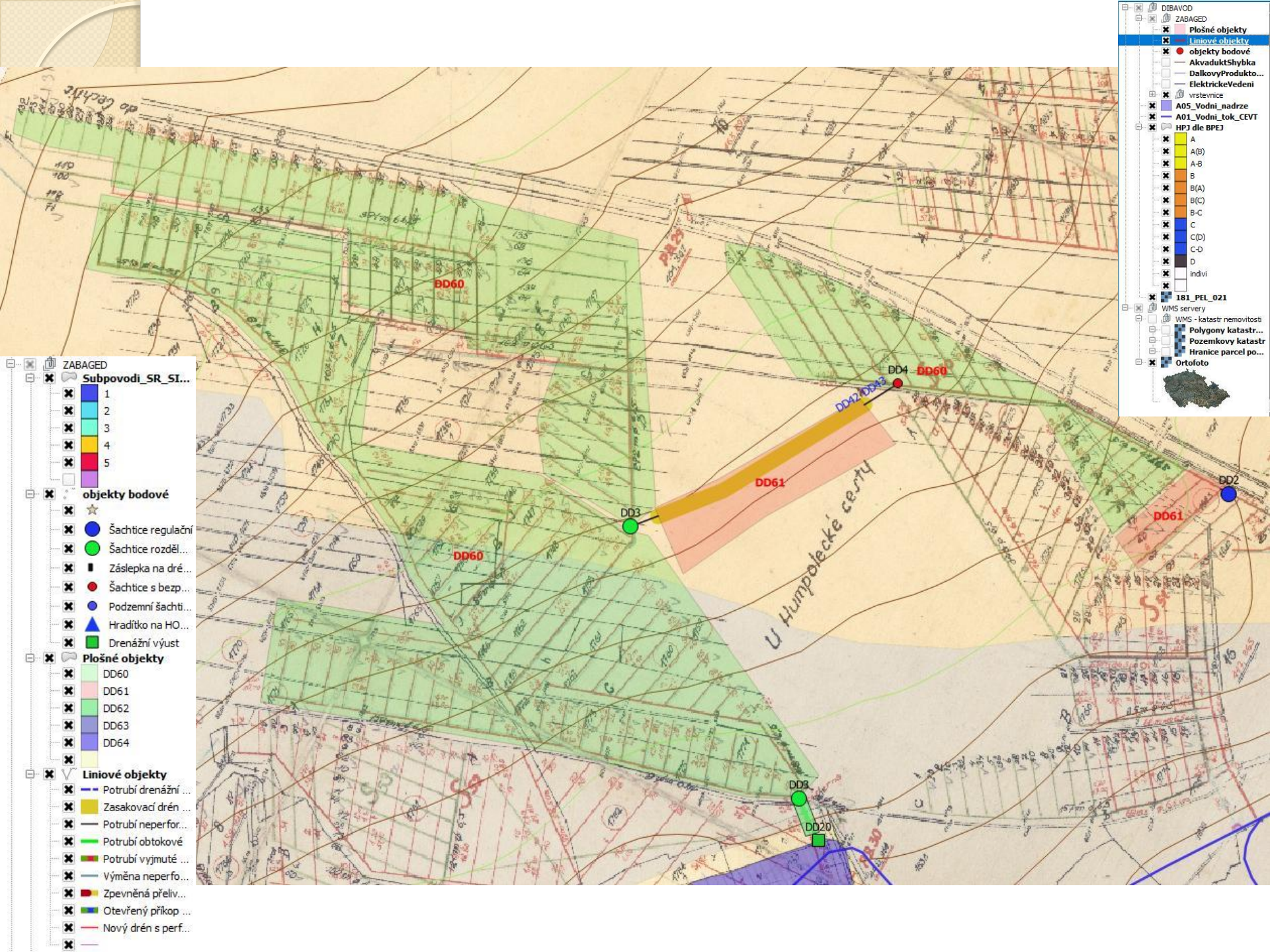

Optimalizace managementu hydromelioračních staveb v produkčních zemědělských oblastech .... koloběh vody i živin

- ZABAGED**
- Subpovodi SR SI...
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - objekty bodové
  - Šachtice regulační
  - Šachtice rozděľ...
  - Záslepka na dré...
  - Šachtice s bezp...
  - Podzemní šacht...
  - Hradítko na HO...
  - Drenážní výúst
  - Plošné objekty
  - DD60
  - DD61
  - DD62
  - DD63
  - DD64
  - Liniové objekty
  - Potrubí drenážní ...
  - Zasadovací drén ...
  - Potrubí neperfor...
  - Potrubí obtokové
  - Potrubí vyjmuté ...
  - Výměna neperfo...
  - Zpevněná přeliv...
  - Otevřený příkop ...
  - Nový drén s perf...

- DIBAVOD**
- ZABAGED
  - Plošné objekty
  - Liniové objekty
  - objekty bodové
  - AkvaduktShybka
  - DalkovyProdukto...
  - ElektrickéVedení
  - vrstevnice
  - A05_Vodni_nadrze
  - A01_Vodni_tok_CEV
  - HPJ die BPEJ
  - A
  - A(B)
  - A-B
  - B
  - B(A)
  - B(C)
  - C
  - C(D)
  - C-D
  - D
  - indivi
  - 181_PEL_021
  - WMS servery
  - WMS - katastr nemovitosti
  - Polygony katastr...
  - Pozemkový katastr...
  - Hranice parcel po...
  - Ortofoto

**Modernizace a rekonstrukce
odvodňovacích staveb
by mohla být zahájena,
kdyby ....**

- .... tomu nebránila**
- nedostatečná evidence staveb**
  - legislativa**
  - vlastnictví staveb**

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 30. května 2016 č. 479

**k návrhu opatření k omezení následků sucha a nedostatku vody v České republice
a vyjádření finančních potřeb jejich realizace**

Vláda

- I. **schvaluje** návrh opatření k omezení následků sucha a nedostatku vody v České republice a vyjádření finančních potřeb jejich realizace, obsažené v části III materiálu čj. 579/16;
- II. **ukládá** ministru zemědělství
  1. zajistit přípravu navrhovaných dotačních programů a opatření,
  2. předložit vládě informaci o průběhu naplňování programů k 31. prosinci 2018.

Provede:

ministr zemědělství

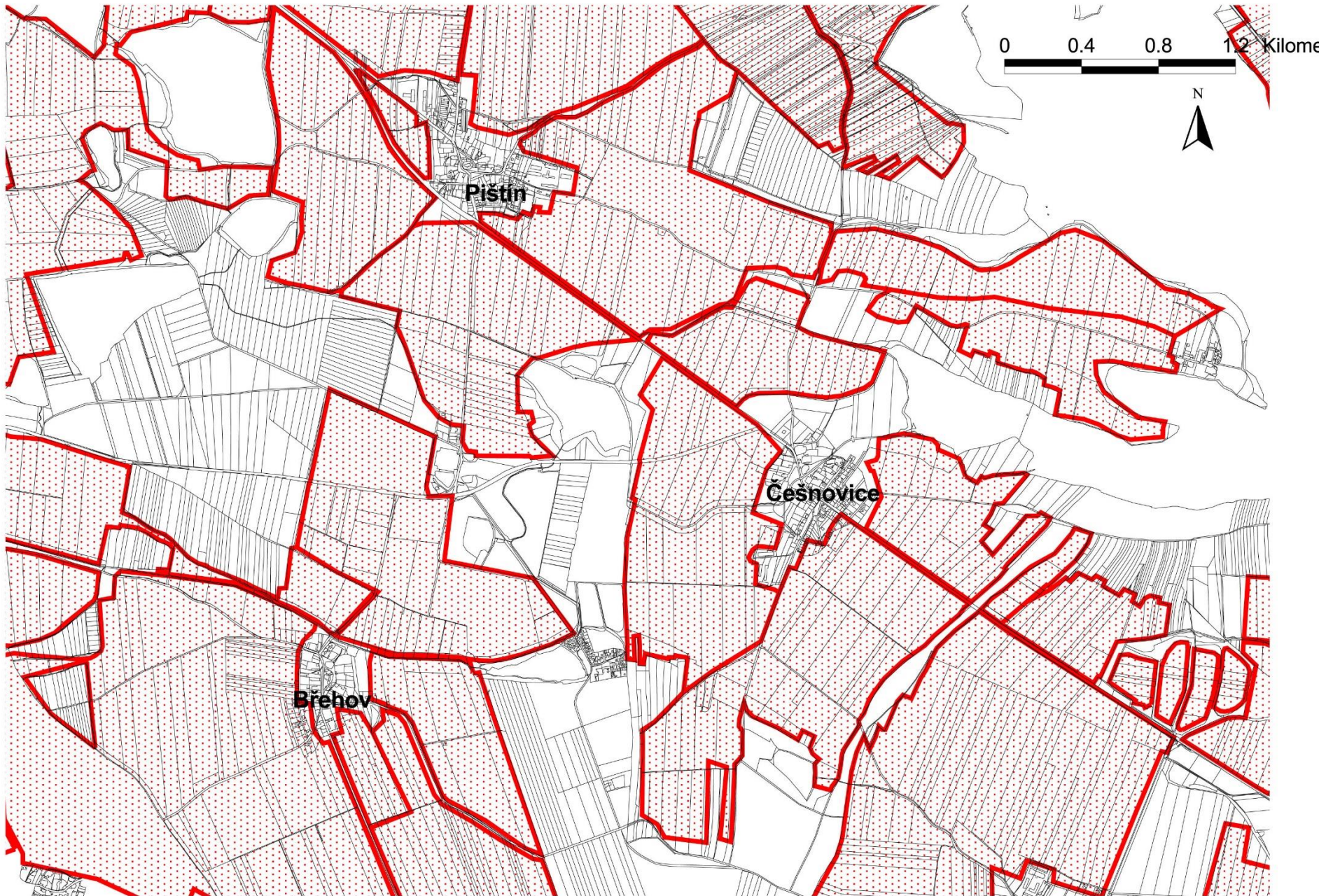
Program na podporu rekonstrukce, oprav a modernizace odvodňovacích zařízení

Účel programu je funkční regulace odtoku vody z krajiny pomocí regulačních prvků instalovaných na stávajících odvodňovacích zařízeních, za účelem zadržení vody konkrétních lokalitách na období sucha.

Oblasti podpory:

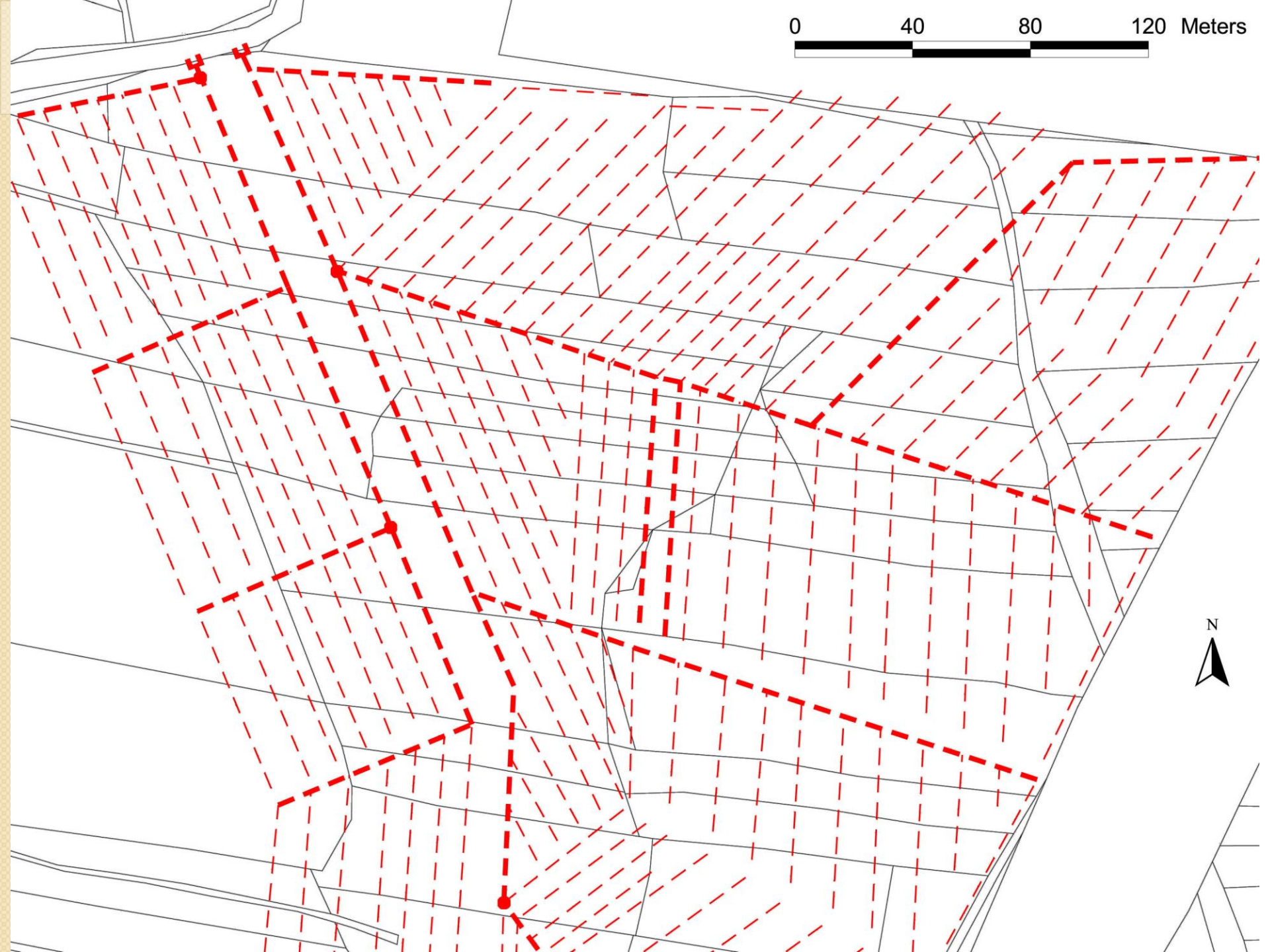
- a) Podpora přípravných a projekčních prací na rekonstrukci odvodňovacích systémů, odvodňovacích kanálů, vodních nádrží, čerpacích stanic a ostatních souvisejících objektů
- b) Podpora realizace vlastní rekonstrukce a modernizace za účelem efektivní regulace odtoku
- c) Podpora majetkoprávního vypořádání

0 40 80 120 Meters

Plnění koncepce „sucho“

MEZIRESORTNÍ KOMISE VODA-SUCHO

POZIČNÍ ZPRÁVA O POKROKU PŘI PLNĚNÍ KONCEPCE OCHRANY PŘED NÁSLEDKY SUCHA PRO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2018

4.4.2 REGULACE ODTOKU Z MELIORAČNÍCH ODVODŇOVACÍCH ZAŘÍZENÍ

Cílem uvedeného opatření je umožnit regulaci („zbrždění“, retardaci) odtoku vody z melioračních zařízení na vhodných místech a tím umožnit v suchých obdobích zadržet vodu v půdním profilu v okolí odvodňovacích detailů tzv. podmokem.

A) Realizované aktivity

V souboru opatření Ministerstva zemědělství, schváleném usnesením vlády č. 479 ze dne 30. května 2016, je zařazen rovněž „Program na podporu rekonstrukce, oprav a modernizace odvodňovacích zařízení“.

Tento program nebyl dosud otevřen a jedním z důvodů je, kromě nedostatku finančních zdrojů, rovněž problém s rozsahem žadatelů. Jedním z opatření je totiž zavedení regulace odtoku ve stávajících systémech. Tato regulace by za suchých období mohla umožnit uplatnění „podzemního podmoku“ v okolí odvodňovacích zařízení a přispět ke zlepšení půdní vlhkosti ve prospěch plodin. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd rozpracoval příslušné metodiky a postupy včetně popisu zařízení, které by byly instalovány do odvodňovacích soustav ve vhodných lokalitách s optimálními spádovými podmínkami.

Realizace zatím probíhala jen experimentálně na několika lokalitách, kde byl prováděn výzkum a vývoj uvedených metod. Zatím však zájem případných žadatelů nevznikl, což ovlivňuje jistě i skutečnost roztržitého vlastnictví pozemků, jejichž součástí jsou odvodňovací zařízení.

Hlavní odvodňovací zařízení jsou ve správě Státního pozemkového úřadu, který zabezpečuje provozní údržbu. Impulzy k úpravám funkcí hlavních odvodňovacích zařízení jsou vázány na odpovídající péči o hlavní odvodňovací zařízení. V současnosti je rolí správce těchto hlavních odvodňovacích zařízení udržovat stavby v bezkonfliktním stavu, tak aby odváděly vodu ze zaústění systému melioračních detailů.

B) Plánované aktivity potřebné ke splnění cílů opatření

Naskýtá se otázka, zda návrh tohoto programu s uvedenými opatřeními bude otevřen, neboť provoz a údržba melioračních odvodňovacích soustav v podstatě nové investice nepostrádá (s výjimkou zmíněné možnosti instalace regulačních prvků), potřebné jsou především prostředky na provozní údržbu, které musí zajistit vlastníci pozemků, neboť odvodňovací detaily jsou součástí pozemků. Otevření programu proto vyžaduje provést nejprve přípravné kroky typu: úpravy legislativy a realizaci pilotních/demonstračních projektů.

Diskuse o těchto přípravách stále probíhá, včetně zapojení poslanců ze Zemědělského výboru PS PČR.

C) Finanční náklady na realizaci opatření

Instalace vlastního regulačního zařízení může být nenáročnou investicí, kterou by bylo možné podpořit, naprostá většina aktivit představuje provozní činnosti – zavedení regulace, jejich kontrolu, což je spojeno se zásadní účastí vlastníků melioračních detailů – tedy vlastníků pozemků, neboť meliorační detaily jsou jejich součástí. Zájem o zavedení se zatím neprojevil, kromě snahy ukázat efekty na experimentálních objektech, zatím tedy prostředky nebyly naplánovány a je otázka, zda program by měl být uměle zahájen.

Rozvoj metod DPZ při identifikaci drenážních systémů

Osuchání povrchu půdy

Opačný vizuální projev drenážní rýhy na leteckém snímku = linie světlejší barvy než má okolní povrch

Nepřímý projev drenážní rýhy
Fytoindikace - tmavší linie

Potenciál uplatnění DPZ

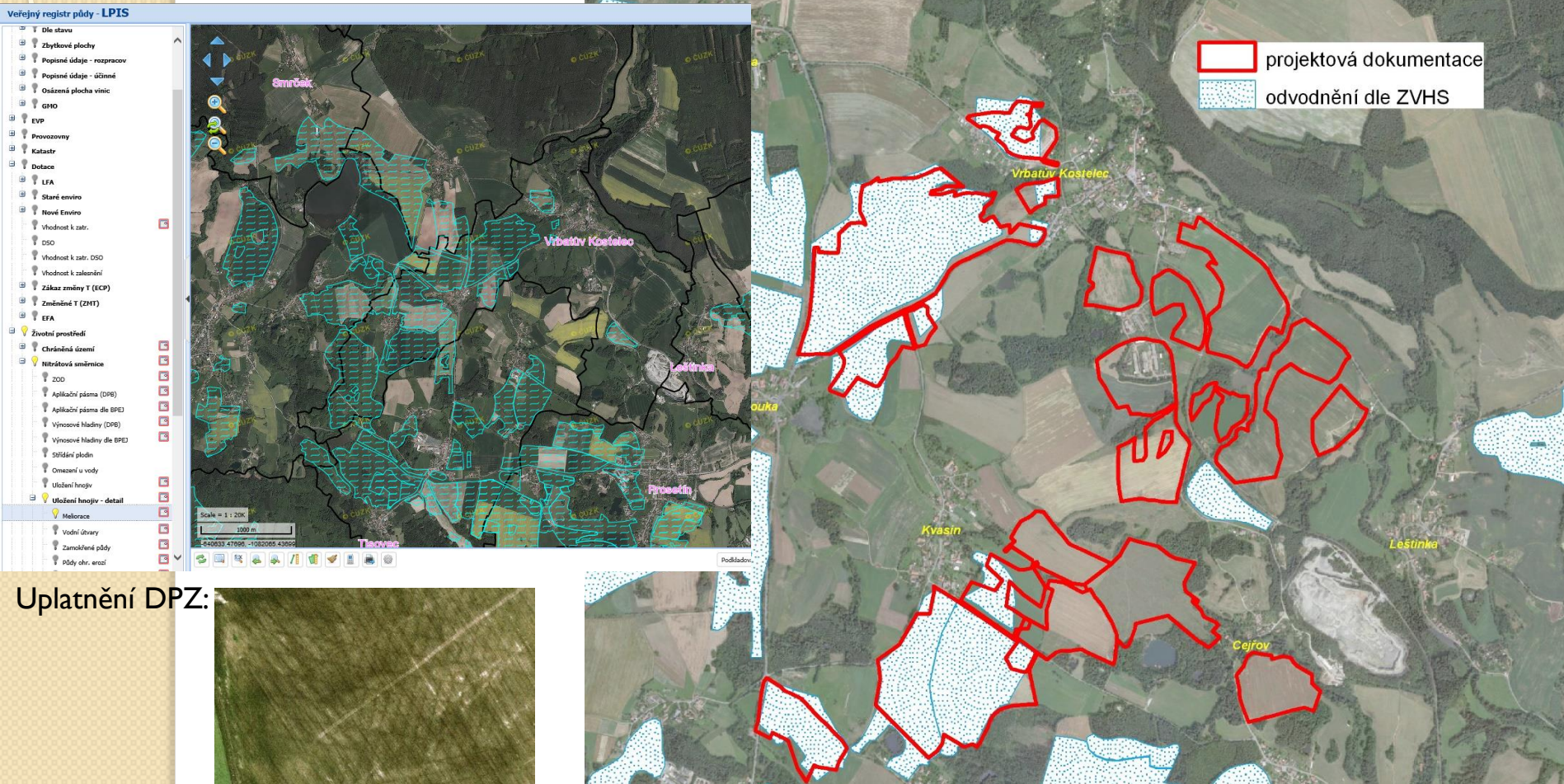
při přesné lokalizaci drénů
.. a také při popisu funkčnosti systému

Nesoulad skutečnosti a evidence

LPIS

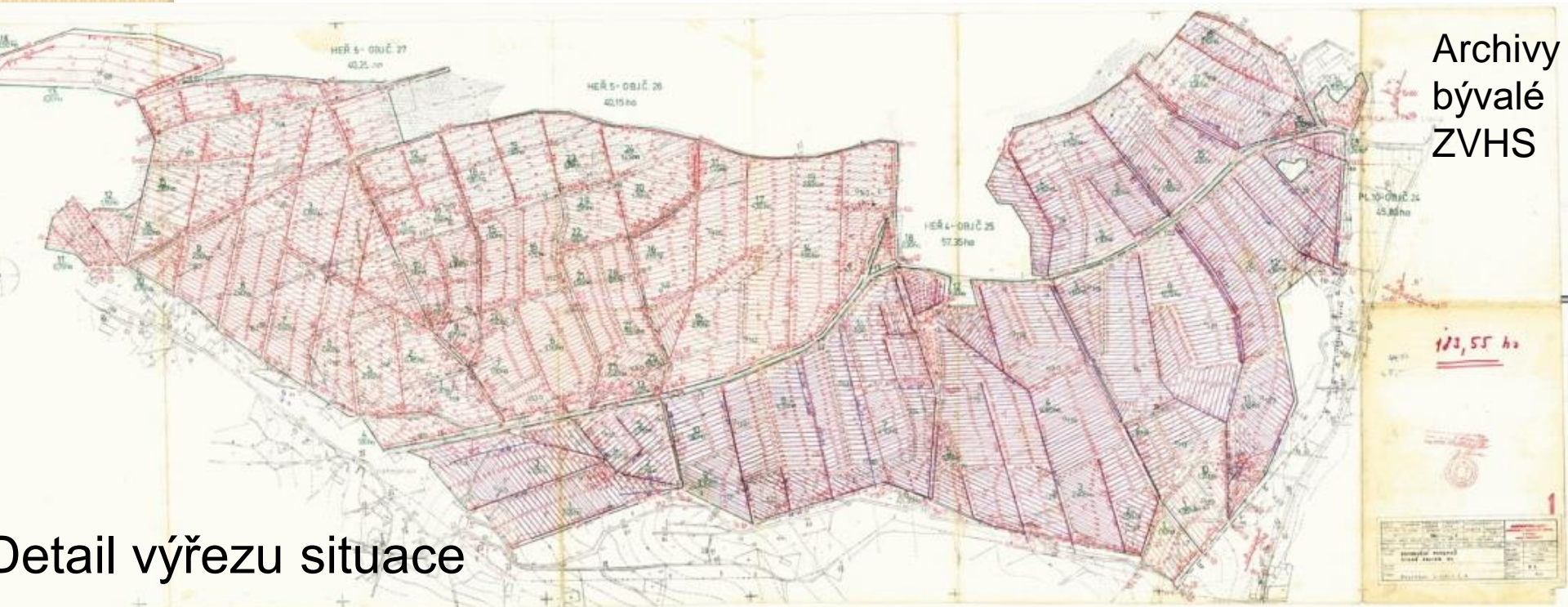

Na obrázku je dokumentováno, že existují plochy, evidentně odvodněné (byly dohledány projekty staveb a provedeno terénní šetření i šetření s využitím DPZ), které nejsou do podkladu ZVHS (momentálně použité také v LPIS) zaneseny.

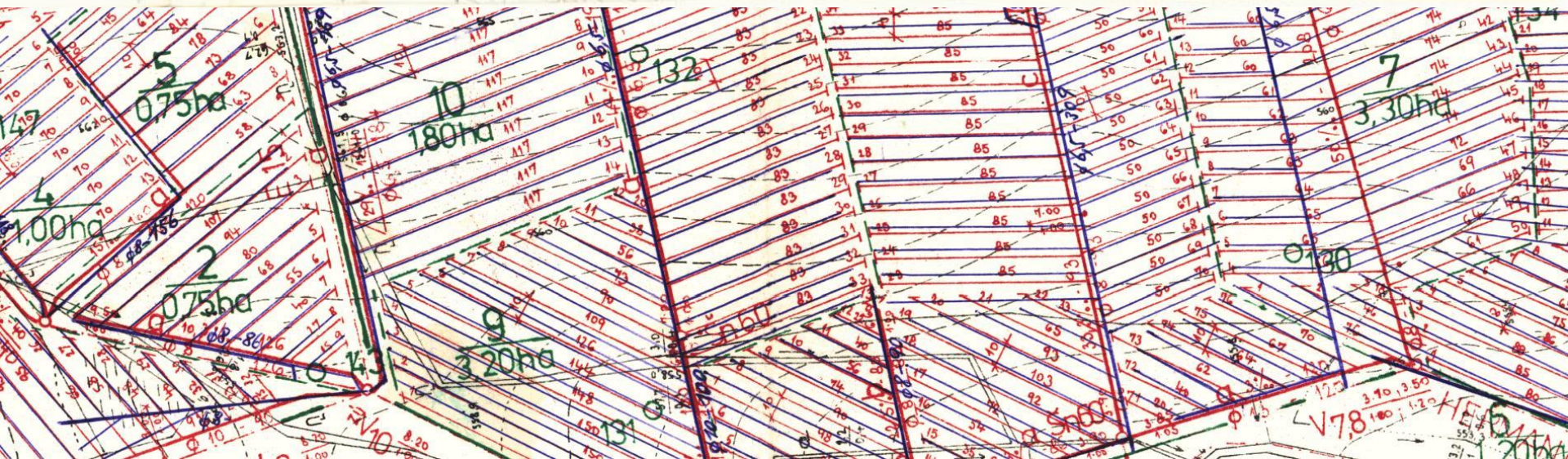

Potřebnost stavební dokumentace

Archivy
bývalé
ZVHS

Detail výřezu situace

<http://meliorace.vumop.cz>

 Výzkumný ústav meliorací
a ochrany půdy, v.v.i.

Informační systém melioračních staveb

VSTUP DO APLIKACE

Informační systém melioračních staveb (ISMS) poskytuje dosud digitalizované informace k tématům zemědělských meliorací - zejména závlahových a odvodňovacích staveb a protierozních opatření. Prezentovaná data vycházejí z původních podkladů Zemědělské vodohospodářské zprávy (ZVHS) a jsou průběžně doplňována z dalších informačních zdrojů. V roce 2016 byl například v rámci celostátní inventarizace a průzkumu závlahových systémů zjišťován potenciál jejich případné obnovy (s ohledem na přípravu realizace opatření vedoucích ke zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody).

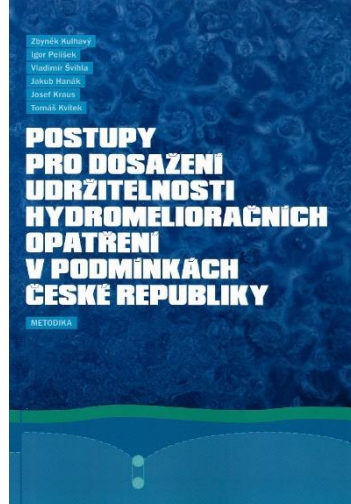
Aplikace byla vyvinuta pro
potřeby Ministerstva
zemědělství České republiky.

Hlavní principy udržitelnosti

- respektovat komplexnost melioračních opatření
- diferencovat role vlastníka a uživatele pozemku
- vytvořit legislativní podmínky pro efektivní management
- obnovit vodoprávní evidenci k těmto stavbám
- spustit dotační tituly (MZe a MŽP)
- zajistit odborné poradenské a informační činnosti
- zvýšit efektivitu využití finančních zdrojů veřejných i privátních
- odstranit environmentálně nepříznivé následky lidské činnosti

Související otázky

Jaké jsou právní aspekty likvidace meliorace na obhospodařovaném (vlastním či pronajatém) pozemku?

Zásahy do meliorací, například jejich přerušení nebo opatření s cílem zadržovat vodu v krajině

- co je k tomu třeba?

Jaké jsou náklady na úpravy stavby pro regulaci odtoku ?

Co reprezentuje téma „vodní družstvo“ ??

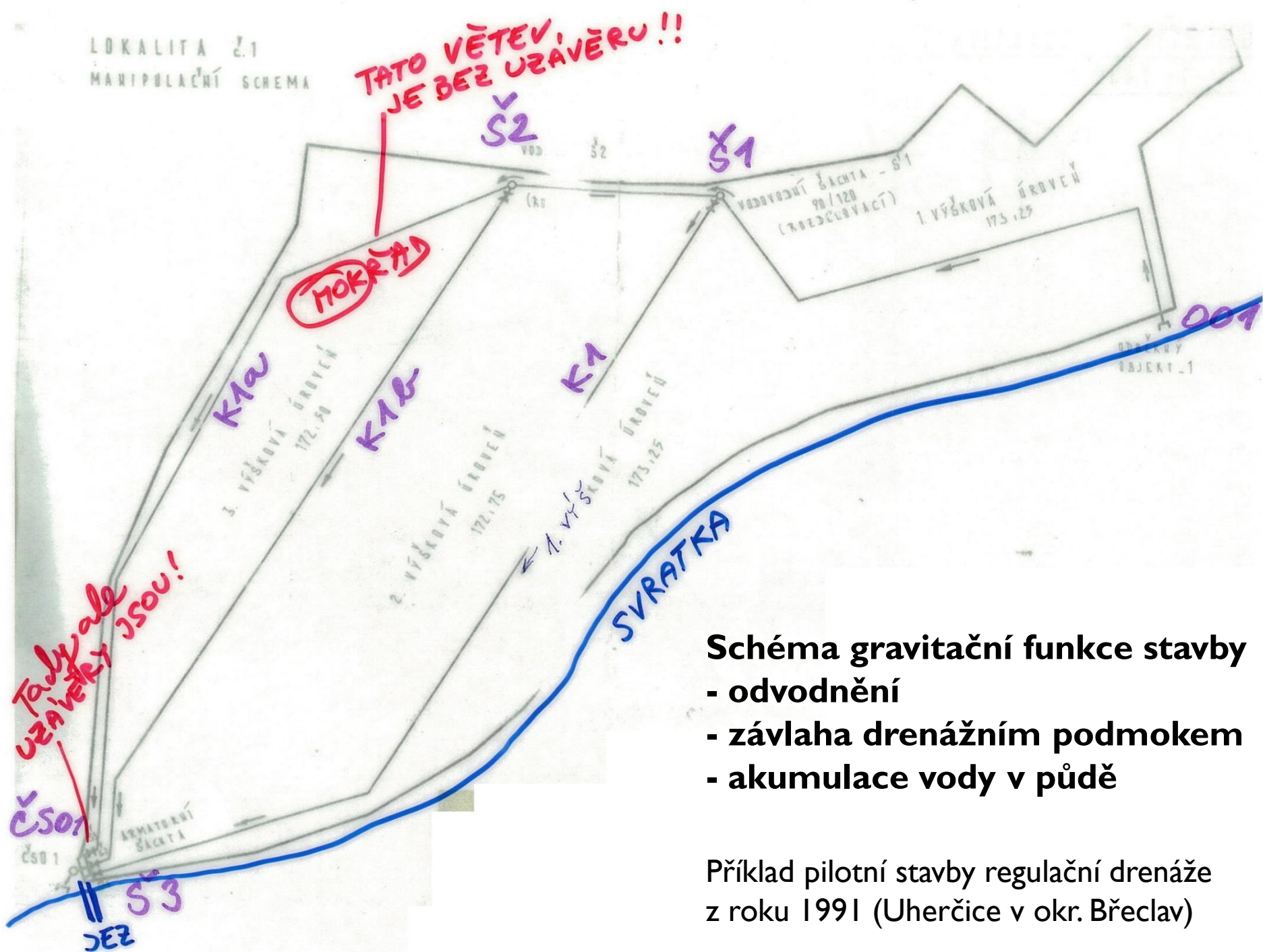
Jeden z řady příkladů ...

... stavba regulační drenáže
na lokalitě Uherčice u Hustopečí

Stavba byla kolaudována v roce 1991.

Plocha 45 + 65 ha

Plně gravitační systém závlahy i odvodnění

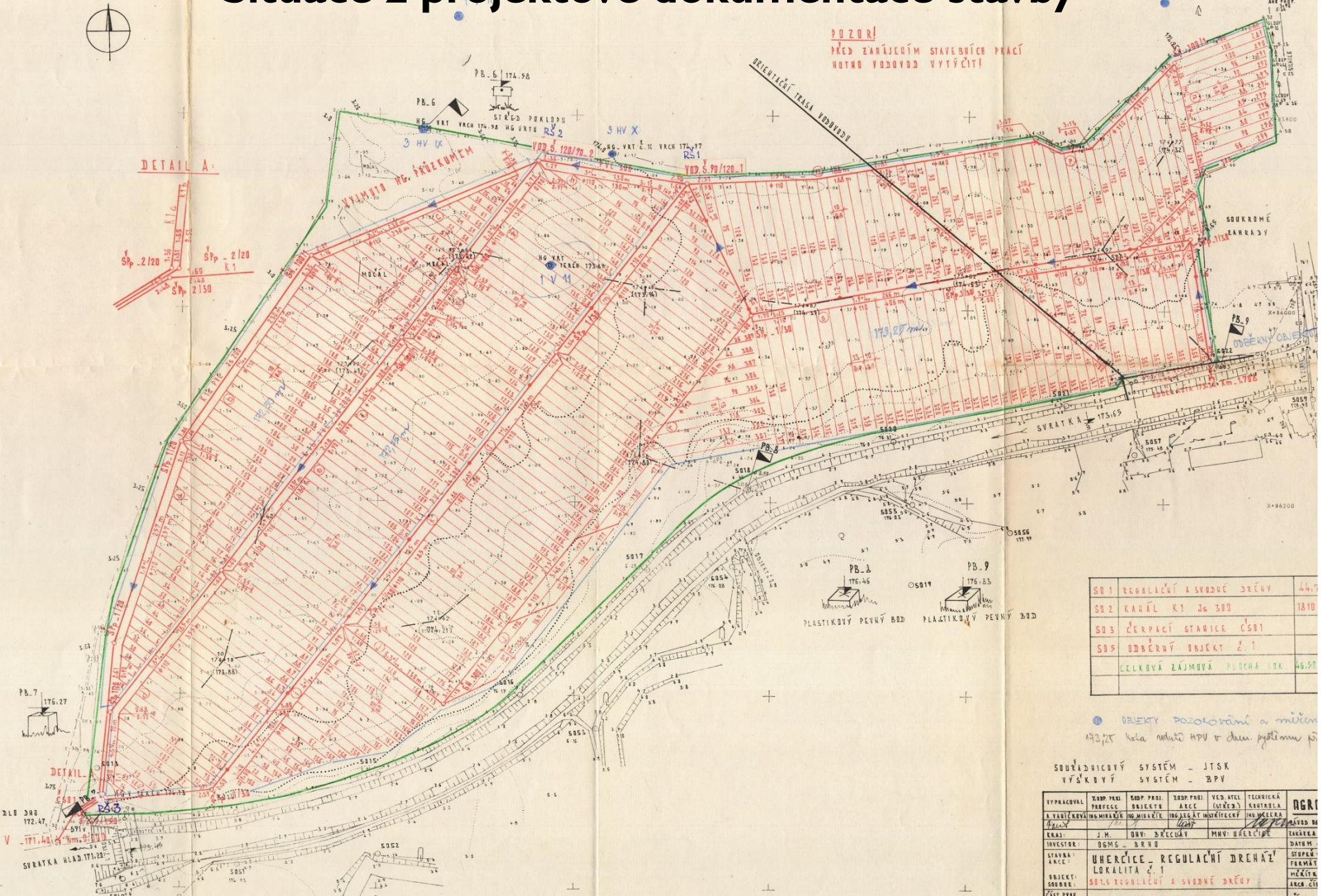
Schéma gravitační funkce stavby

- odvodnění
- závlaha drenážním podmokem
- akumulace vody v půdě

Příklad pilotní stavby regulační drenáže
z roku 1991 (Uherčice v okr. Břeclav)

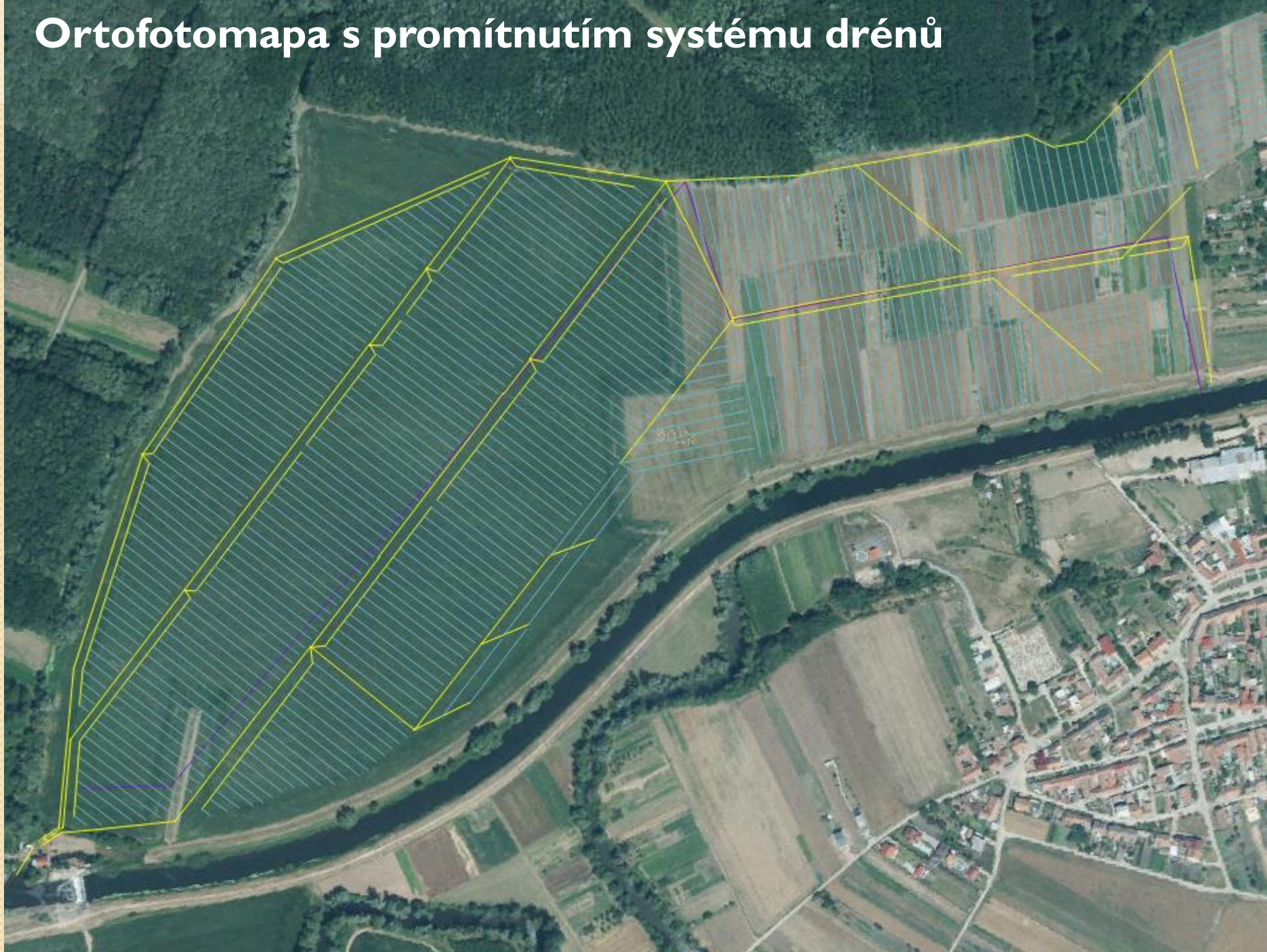

Situace z projektové dokumentace stavby

Ortofotomapa s promítnutím systému drénů

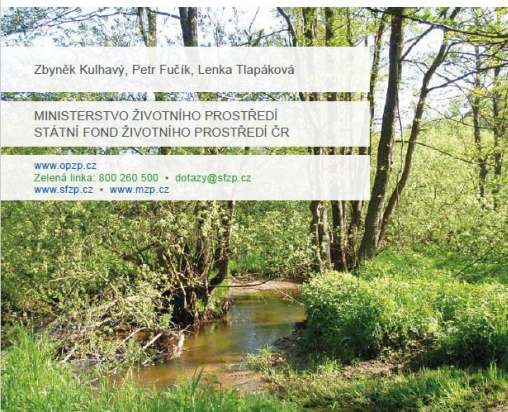

Koncepční metodiky, zaměřené na úpravy vodního režimu zemědělských půd - VÚMOP, v.v.i.

PRACOVNÍ POSTUPY ELIMINACE NEGATIVNÍCH FUNKCÍ ODVODŇOVACÍCH ZAŘÍZENÍ V KRAJINĚ
 Metodická příručka pro žadatele OPŽP

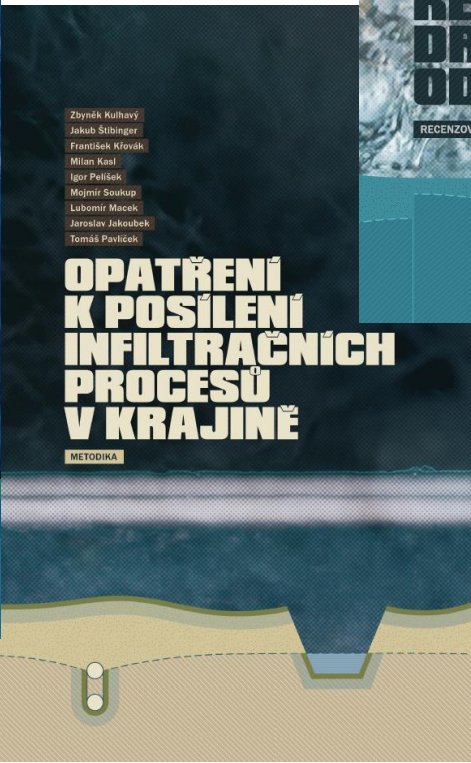
2013

2017

2015

2015

2014

Metodiky jsou ke stažení zdarma po registraci na adrese:

www.hydrmeliorace.cz/sw/knihovna

<https://knihovna.vumop.cz>

Děkuji za pozornost

<http://www.hydomeliorace.cz>
<http://www.vumop.cz>

kulhavy.zbynek@vumop.cz

